Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 88. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го КВІТНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 19, 1977 No. 88. VOL. LXXXIV.

ПРОФ. Д-Р ЯРОСЛАВ ПАДОХ ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ НТШ В АМЕРИЦІ; СТАН, ПОТРЕБИ І МОЖЛИВОСТІ ВІЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ БУЛИ ГОЛОВНИМ ПРЕДМЕТОМ НАРАД І РІШЕНЬ ДЕСЯТИХ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ТОВАРИСТВА.

Ню Йорк.—Відомий наш правник-науковець, професор УВУ д-р Ярослав Падох очолив нову Управу Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці, обрану на десятих з черги Загальних Зборах цього Т-ва, які відбулися тут у приміщеннях Українського Інституту Америки минулої суботи, 16-го квітня 1977 з участю 58 умандатованих членів, які розпоряджали 136 голосами. Крім формальностей та звітування і вибору нової Управи, головним предметом нарад та рішень і ухвал був теперішній стан вільної української науки на поселеннях та її завдання, потреби і можливості в обличчі безпощадного нищення української науки та її творців і працівників в поневоленій Україні.

Проф. д-р Ярослав Падох

Відкриття, вибір Президії і комісії

Збори відкрив коротким вступним словом та привітанням приявних дотеперішній голова Т-ва проф. д-р Осип Андрушків, ствердивши правосильність цих зборів. Великодню молитву провів заступник голови о. проф. д-р Мелетій Войнар, ЧСВВ, після чого проф. д-р Василь Лев, голова Філологічної секції НТШ, згідно з традицією прочитав уривок поезії Шевченка, цим разом з Подражанія XI Псалому. Короткі привітання виголосили прем'єр Юліян Ревай від Українського Інституту Америки та проф. д-р Петро Стерчо від Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка.

На пропозицію підготовчої Номінаційної комісії обрано Президію зборів в складі: ред. Іван Кедрин-Рудницький — голова, д-р Юрій Старосольський і проф. д-р Леонід Рудницький — заступники голови та проф. д-р Іванна Мірчук-Ратич і д-р Микола Вацик — секретарі.

Перебираючи дальше ведення зборів, ред. Іван Кедрин-Рудницький в короткому слові звернув увагу власне на завдання вільної української науки в обличчі нищівного походу ворога-окупанта на українство на Батьківщині, після чого Збори на його заклик вшанували хвилиною тихої молитви померлих членів Т-ва у трирічному періоді від попередніх загальних зборів. В тому часі померли дійсні члени: Микола Величковський, Микола Чубатий, Василь Стецюк, Олександер Грановський, Петро Ісаїв, Констянтин Кисілевський, Богдан Кравців, Михайло Міщенко, Євген Радзімовський, Антін Рудницький, Михайло Соневицький та Зенон Стефанів; члени-кореспонденти: Павло Дубрівний, Михайло Ждан і Михайло Сосновський; звичайні члени: Осип Дачкевич, Мирон Заклинський, Роман Купчинський, Володимир Ласовський, Богдан Олесницький, Кость Панківський, Теодор Решетило, Михайло Савчук і Северин Чесниковський; члени-прихильники: Володимир Дармо-

(Закінчення на стор. 5-ій)

УПРАВА І КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ НТШ В ЗСА

обрані на Десятих Загальних Зборах в дні 16 квітня 1977.

Голова - проф. д-р Ярослав Падох
Заступники голови — проф. д-р Роман Максимович,
проф. д-р Василь Лев,
проф. д-р Степан Горак,
о. проф. д-р Мелетій Войнар, ЧСВВ,
ред. Іван Кедрин-Рудницький,
проф. д-р Богдан Гнатюк,
проф. д-р Євген Федоренко,
д-р Володимир Нестерчук (заст. голови і скарбник).
Науковий секретар - проф. д-р Микола Чировський,
Члени — проф. д-р Роман Андрушків,
проф. д-р Олекса Біланюк,
д-р Микола Вацик,
д-р Василь Верган,
проф. д-р Іван Головінський,
проф. д-р Петро Гой
ред. Антін Драган,
проф. д-р Едвард Жарський,
проф. д-р Василь Ленцик,
проф. д-р Григор Лужницький,
інж. Атанас Мілянич,
д-р Іван Новосівський,
проф. д-р Іванна Ратич,
проф. д-р Богдан Романенчук,
проф. д-р Лев Рудницький,
д-р Олександер Соколишин,
проф. д-р Володимир Стойко,
проф. д-р Володимир Трембіцький,
проф. д-р Юрій Фединський,
проф. Лев Шанковський,
проф. д-р Дмитро Штогрин.
Заступники членів — проф. Оксана Ашер,
д-р Франко Богдан Корчмарик,
проф. д-р Ігор Соневицький,
проф. д-р Іван Гвозда,
д-р Василь Калинович,
проф. д-р Василь Лучків.
Контрольна комісія — проф. д-р Осип Андрушків, голова,
о. проф. д-р Атанасій В. Пекар, ЧСВВ, заступник голови,
д-р Петро Богданський, секретар;
Члени — інж. Роман Кобринський,
д-р Володимир Душник,
д-р Володимир Савчак,
д-р Михайло Кушнір,
мгр Роман Гуглевич.
Делегати до Головної Ради НТШ: голова — проф. д-р Осип Андрушків,
Члени: проф. д-р Роман Осінчук,
проф. д-р Володимир Старосольський,
проф. д-р Микола Богатюк.

ЗА НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ П'ЄМОНТ

Слово д-ра Ярослава Падоха на Загальних Зборах Наукового Товатиства ім. Т. Шевченка в ЗСА після його вибору на голову.

Нечастий в історії феномен, який на наше історичне щастя трапився у добі литовсько-руській, а саме, що наш старий лад, а зокрема культура, включно до мови, яку введено до велико княжої канцелярії стала панівною у ВКнЛ, завдячуємо засаді, якої придержувалися великі литовські князі: „Ми старини не рахуємо, новини не вводимо".

Якщо можна рівняти велике з малим, я на початку моєї трирічної каденції головства НТШ, з новими керівними органами і в нових обставинах місцевого й загально-національного життя, бажав би заявити, що, шануючи вище неведений принцип, маю намір придержуватись лише його першої частини: шанувати й не порушувати того, що збудували протягом повного століття чотири покоління українських, ентешівських науковців, зокрема останнє на цій землі. Але, за допомогою обраних членів Управи й Контрольної комісії та в міру сприятливих обставин, маю намір відступити від другої частини „литовської" засади й вводити „новості", співзвучні з вимогами нашого часу, та відновлювати давні, зокрема з доби великого голови НТШ, Михайла Грушевського, призабуті чи розгублені на крутих шляхах скитальщини й еміграції.

Між пріорітетами, які видаються мені найбільш на потребу, це постійне змагання до щораз більшого порозуміння і щораз тіснішої співпраці з усіми нашими науковими й високошкільними установами, не вирікаючись навіть повного об'єднання з деякими з них. (Чи, напр. не манить нас перспектива потужної крайово-еміграційної об'єднаної установи під спільною назвою і духом: Наукове Товариство ім. Шевченка — Українська Вільна Академія Наук"?!) Бо як же інакше українська вільна наука виконає свій священний обов'язок у відношенні до своєї окупованої Батьківщини, в якій з небувалою навіть у часах царату силою, безпощадно нищиться її культуру, зокрема науку!

Не менш важливим зобов'язанням буде привернення повного єдиномислія внутрі ентешівської системи; об'єднаної в Головній Раді Наукових Товариств ім. Шевченка, на основі повної рівности установ і осіб, без сліду майоризації та ставлення доконаних фактів, або — іншими словами: шляхом персвазії, не конфронтації. Бо й в науковому світі справджується народна мудрість: „Тому роду нема переводу, де брати милують згоду".

Розбудова й поглиблення основної, наукової праці НТШ, його поваги й значення у сторіччя НТШ і тридцятьліття А НТШ, ставлять конечні вимоги-передумови успіху, з яких згадаймо

(Закінчення на стор. 6-ій)

Владика Мстислав — почесний член НТША

Ню Йорк. — Десяті Загальні Збори Наукового Т-ва ім. Шевченка, які відбулися тут минулої суботи, 16-го квітня, на пропозицію дотеперішнього голови проф. д-ра Осипа Андрушкова в імені Управи Т-ва однодушно схвалили найменувати Первоієрарха Української Православної Церкви і Митрополита Української Православної Церкви в ЗСА Блаженнішого Владику Мстислава своїм почесним членом.

Рівночасно ці Збори, також на пропозицію проф. д-ра Осипа Андрушкова однодушно схвалили вислати окремі привітання і побажання довголітньому і почесному членові Наукового Т-ва ім. Шевченка, Патріярхові Помісної Української Католицької Церкви, Блаженнішому Отцеві Йосифові.

Резолюції X ЗагальнихЗборів НТША

Десяті Загальні Збори Наукового Т-ва ім. Шевченка в Америці однодушно схвалили такі резолюції, запропоновані Резолюційною комісією:

Ми, члени Наукового Товариства ім. Шевченка, цієї найстаршої з існуючих сьогодні української наукової установи, зібрані на Десятих Загальних Зборах свого Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці в дні 16-го квітня 1977-го року в місті Ню Йорку, однодушно стверджуємо і заявляємо:

1. Сьогодні, як і по всі часи в минулому, наука була і залишається головною базою і головною передумовою всебічного розвитку і поступу всіх людей і народів;

2. Здаючи собі з цього справу, сучасні комуно-московські поневолювачі України ще в більшій мірі та ще в більш жорстокий і рафінований спосіб, ніж їхні білі попередники, нищать, спотворюють чи привласнюють собі дотеперішні великі досягнення української науки та всіляко зупиняють її дальший розвиток. Творці і виразники української науки є головними жертвами варварського окупанта та його народовбивчого режиму в Україні;

3. Цьому нищівному походові ворога-окупанта проти української науки та її творців і виразників на Батьківщині може і повинна протиставитись зокрема вільна українська наука на поселеннях в країнах вільного світу, даючи рівночасно свій вклад в наукову скарбницю людства;

4. Це величезне, трудне, але й почесне завдання може виконувати вільна

(Закінчення на стор. 6-ій)

РОЗЗБРОЄННЯ Й ІНФЛЯЦІЯ БУЛИ ГОЛОВНИМИ ТЕМАМИ ПРЕСКОНФЕРЕНЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА КАРТЕРА

Вашінгтон. — Минулої п'ятниці, 15-го квітня, президент Джіммі Картер, промовляючи на своїй п'ятій з черги пресовій конференції, заявив, що покищо не бачить причини змінити пропозиції ЗСА щодо нового договору із Совєтським Союзом відносно обмеження чи зменшення стратегічної атомової зброї, хоча Москва відкинула їх, твердячи, що вони „несправедливі" відносно СССР. Президент сказав, що все одно надіється, що пощастить дійти до порозуміння з Москвою в тій справі, бо не думає, що дійсно існує „застій", як це твердять коментатори, додаючи, що плянує відбувати регулярні зустрічі з генеральним секретарем КПСС Леонідом Брежнєвим принаймні раз на рік, але не вважає, що ті зустрічі мусять бути пов'язані з підписанням будь-якого договору чи з якимбудь важливим або переломоким кроком. Президент Картер заявив, що „можна було передбачувати" гострі напади совєтських властей у їхній пресі на американські пропозиції, але думає, що Москва таки хоче, щоб дійшло до підписання нового договору.

Під час пресконференції, передаваної на телебаченні та по радіо, Президент наголошував свою програму боротьби з інфляцією, заявляючи, що протягом останніх кількох тижнів загроза інфляції зросла, і тому його уряд „з добровільною співпрацею працедавців і робітничих спілок" поборюватиме інфляцію шляхом „добровільної контролі над зростом цін і заробітних платень". Зазначуючи, що він не хоче встановляти „примусової контролі" над цінами і платнями, президент Картер підтвердив попередні вістки, що важливу ролю в антиінфляційній діяльності відіграватимуть Джордж Міні, президент Американської Федерації Праці-Конгресу Індустріяльних Організацій (АФП-КІО), та Регіналд Г. Джовнс, президент корпорації „Дженерал Електрик", тобто, представники робітничого і бизнесового секторів. Проте, президент Картер недвозначно натякнув, що може бути встановлена примусова урядова контроля над зростом коштів медичної опіки по шпиталях країни.

Протягом пресконференції Президент повідомив, що на днях представить свій плян щодо поборювання енергетичної проблеми, як теж пояснив, що відтягнув свою пропозицію щодо 50-долярових зворотів майже для всіх американців, бо показалося, що економічна ситуація поліпшилася до тієї міри, що більше не треба „стимулювати" економіку шляхом таких зворотів. Президент додав, що якщо Конгрес схвалить постійне зменшення в податках, пропоноване республіканськими законодавцями, то він накладе „вето" на таку пропозицію.

Відповідаючи на запит кореспондента, Президент заявився проти схваленого недавно Палатою Репрезентантів законопроєкту, який вимагає, щоб американські члени таких міжнародних фінансових інституцій як Світовий Банк примусово голосували проти позичок державам, які порушують людські права, бо вважає, що цей законопроєкт не дає змоги Білому Домові „переконувати" уряди тих держав поліпшити стан людських прав. Президент волів би, щоб законопроєкт був „більш гнучкий".

Президент рівнож поінформував, що представить пропозиції в справі зменшення цін харчових продуктів, як також щодо побудови кількох іригаційних систем та відносно незаконних імігрантів у ЗСА.

Картер і Мондейл обороняють амбасадора Янґа

Вашінгтон. — Протягом минулого кінця тижня президент Джіммі Картер двічі заявив, що погоджується із недавньою заявою амбасадора ЗСА до Об'єднаних Націй, Ендру Янґа, що кубинські військові частини в Анґолі представляють собою „стабілізований елемент" у тій африканській країні, але додав, що вимагатиме усунення тих частин, як передумову до встановлення „нормальних відносин" з Кубою. Президент сказав, що заяву Янґа, який є негром, „треба розглядати в загальному контесті ситуації в Африці" і додав, що в його уряді члени кабінету та інші урядовці мають право висловлювати свої власні погляди. Як відомо, кілька тижнів тому Державний департамент формально заявив, що твердження Янґа про кубинців в Анґолі не віддзеркалює поглядів уряду ЗСА.

В минулу суботу і неділю в обороні амбасадора Янґа виступав також віцепрезидент Волтер Мондейл, твердячи, що Янґ є „дуже добрим амбасадором" і може свобідно висловлювати свої погляди. Заява Мондейла наступила після того, як Янґ сказав, що білий уряд Південно-Африканської Республіки є „незаконний". Уряд тієї африканської держави вніс формальний протест до Вашінґтону, і Державний Департамент заявив, що твердження Янґа було „неправильне'. Однак, вже після спростовання Державним департаментом, віцепрезидент Мондейл хвалив Янґа.

Капітан совєтського риболовного корабля формально обвинувачений

Бостон. — Департамент справедливости минулої п'ятниці, 15-го квітня, вніс формальне обвинувачення до Федерального Суду в Массачусетс проти Александра Ґупалова, капітана совєтського риболовного корабля „Тарас Шевченко", закидаючи йому, що порушив риболовний закон ЗСА, який обмежує ловлю деяких родів риб в 200-милевій зоні від берегів ЗСА. Ґупалові грозить кара гривни до 100,000 долярів, один рік ув'язнення та може бути сконфіскований корабель, що його разом з іншим совєтським кораблем придержала Прибережна Сторожа ЗСА.

Капітан Ґупалов і залога його корабля далі перебувають в бостонській пристані, а другий совєтський корабель „Антанас Снехкус" відплив до СССР після того, як з нього вивантажено 16 тонн риби. Цей корабель випущено з уваги на те, що він сам не ловив риби, а тільки в своїх холодильниках зберігав рибу, яку зловили інші совєтські кораблі, між ними „Тарас Шевченко".

Як відомо, минулого тижня уряд Совєтського Союзу наказав капітанам своїх кораблів строго додержуватися риболовного закону ЗСА.

ОЛЕСЯ БЕРДНИКА ЗВІЛЬНЕНО ПІСЛЯ ДОПИТІВ КҐБ

Гельсінки (УІС „Смолоскип"). Сюди дісталися обширніші інформації про арешт члена Київської Української Групи, відомого письменника Олеся Бердника, в понеділок, 11 квітня

Генерал Петро Григоренко, член цієї ж Групи, в п'ятницю, 15-го квітня, подав чужинецьким кореспондентам в Москві детальні інформації про О. Бердника, одержані від цього письменника телефонічно після його звільнення.

Вночі, 1-го квітня, О. Бердника забрали три аґенти КҐБ, два з них в цивілю. Його відвезли на станцію і нічним поїздом завезли до Донецького, де його допитували два дні. Вночі держали в готелю. Щойно в середу, 13-го квітня, йому дозволили вислати телеграму дружині, яка правдоподібно була перехоплена поліційними органами, бо ще до п'ятниці, 15-го квітня, цієї телеграми не доручили. В Донецькому О. Бердник відмовився відповідати на будь-які питання слідчих КҐБ, поставивши якпереду мову звільнення з ув'язнення Миколи Руденка, голови київської Української Групи сприяння виконанню Гельсінкських Угод.

Після двох днів безуспішних допитів, О. Бердник звільнений в четвер, 14-го квітня, зразу повернув-ся до Києва і телефонічно повідомив про свій арешт ген. П. Григоренка.

Згідно з іншою інформацією, аґента КҐБ везли О. Бердника на очну ставку з М. Руденком і правдоподібно з Олексієм Тихим, надіючися, що він дасть свідчення проти обидвох членів Київської Групи, які очікують суду в Донецькому. Зустрівшися з відмовою на будь-які питання слідчих, КҐБ було примушене звільнити Бердника. Дводенний арешт Бердника уважають в Москві як спробу залякати письменника і спробу посилити психологічний натиск на його родину.

КҐБісти знущаються над дружиною грузинського націоналіста

Москва. — Ройтер інформує, що КҐБісти знущаються над дружиною заарештованого 7-го квітня ц.р. грузинського націоналіста Звіяда Ґамсакурдія, який був членом Комітету нагляду за виконанням Гельсінкської угоди і боровся, разом зі своїми друзями, за вихід республіки зі складу СССР та проголошення самостійности в Грузії. Після арешту Ґамсакурдії, аґенти КҐБ робили декілька разів обшук в помешканні арештованого, а кілька днів після арешту викинули його дружину Манану та їхніх дітей практично на вулицю, не давши їм можливости знайти собі інший притулок. Дружина Ґамсакурдії, який був учителем англійської мови в Тбілісі, повідомила телефонічно західних кореспондентів в Москві про знущання над нею і просила їхньої допомоги у безвиглядній ситуації.

Европейські соціялісти натискатимуть на Москву за людські права

Амстердам. — Керівники Соціялістичних партій Европи, які зібралися були в днях 16 і 7-го квітня ц. р. на спеціяльну конференцію, зорганізовану голляндськими соціялістами, однозгідно погодилися стосувати тиск на Совєтський Союз і його сателітів, щоб ті з більшою повагою відносились до справи людських прав у їхніх країнах. Соціялістичні лідери заявили, що їхня ціль в нічому не розходиться з політикою детанту. Колишній канцлер Західньої Німеччини Віллі Брандт, який очолює тепер Соціялістичний Інтернаціонал, заявив, що „порушування людських прав, де б вони не проявлялися у світі, треба зустрічати відповідними акціями". Бранд відмітив, що крім головної теми, яка була обговорювана і дискутована на конференції Соціялістичних партій, а саме другої фази Европейської конференції для справ безпеки і співробітництва в Беоґраді, приявні делегати обмірковували також шляхи і можливості припинення продукції атомової зброї і поширення її на все нові й нові країни. Порушені були також справи переговорів між ЗСА і Совєтським Союзом в справі скорочення стратегічної зброї і соціяльно-господарські проблеми, зокрема перегорори між великими індустріяльними і недорозвиненими економічно країнами. Прем'єр-міністер Великої Британії Джеймс Каллаген, виголошуючи головну промову на конференції, перестерігав Совєтський Сюз, щоб він не вмішувався у внутрішні справи Африки, кажучи, що мир в Европі залежить у великій мірі також від стабільности ситуації в інших частинах світу.

В Чехо-Словаччині здеґрадували генерал-ляйтенанта до рядового

(М. Р.) — Найновіший „подвиг" чехо-словацького уряду в поведінці з дисидентами — це здеґрадування чеського генерал-ляйтенанта, ветерана Другої світової війни Вільгельма Сахра до становища... рядовика. Генерал-ляйтенант Сахр у листі до президента і голови комуністичної партії Ґустава Гусака натякнув був на долю громадян, „єдиною провиною яких є те, що вони мають інші погляди на деякі справи".

Рівночасно західні кореспонденти повідомляють, що чехо-словацькі власті стараються обмежити права західніх журналістів. За посередництвом американської амбасади вони повідомили, що візи можуть бути видані їм, якщо вони не будуть порозуміватися з з дисидентами, хоч це противиться ухвалам Гельсінкської Конференції. „Руде Право" заявило, що Чехо-Словаччина є відкрита „для всіх, які приходять з чесними замірами", та що від 1-го січня до 15-го березня ц. р. видано 246 віз західнім журналістам.

Совєтські письменники замінили пера на лопати

Москва. — Ройтер інформує, що совєтські поети, письменники, новелісти і критики замінили були минулої суботи, 16-го квітня ц.р., свої пера на лопати і допомагали прочищувати московський зоопарк, жертвуючи тим самим одну безплатну суботу державі. Кожного року, від часу захоплення влади комуністами, уряд переводить так званий „суботник" і використовує безплатну робочу силу для державних і міських робіт.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Південна Америка і людські права

В кінці минулого тижня президент Джіммі Картер, промовляючи перед представниками країн Південної Америки, які належать до Організації Американських Держав (ОАД), знову наголошував питання людських прав, зазначуючи, що ЗСА будуть дійсним приятелем тих держав Західньої Півкулі, ,,які шанують людські права та підтримують демократитчні ідеали''.

Отже, Президент знову доказав, що оборона людських прав є ,,невід'ємною частиною закордонної політики ЗСА'' та знову засвідчив, що для нього і його уряду питання людських прав є ,,універсальним питанням". Він же промовляв не до репрезентантів ворожо наставлених до ЗСА комуністичних держав, а до представників країн, які в більшості є близькими союзниками Америки, але тим не менше вважав за відповідне наголосити, що в політиці Вашінгтону підставовим елементом є ,,пошанування людських прав''.

Промова президента Картера важлива не тільки тим, що в ній він знову підкреслив свою відданість і відданість американського народу справі людських прав, але також тим, що в ній був натяк щодо метод, які Вашінгтон застосовуватиме, щоб причинитися до поліпшення стану людських прав у приязних до ЗСА країнах. Президент наголошував позитивні кроки, які Вашінгтон робитиме відносно тих країн, які шанують людські права, але не згадував таких ,,неґативних заходів'',як зменшення військової чи економічної допомоги, які ЗСА могли б застосувати до держав, які порушують людські права.

Виглядає, що президент Картер до великої міри погоджується із становищем тих працівників Державного департаменту, які в половині цього місяця заявили перед конґресовими комісіями, що краще буде,якщо ЗСА застосовуватимуть інші методи, ніж зменшення допомоги, щоб запевнити пошанування людських прав у приязних країнах, зокрема в державах Південної Америки. Речники Державного департаменту тоді твердили, що раптове припинення чи зменшення військової чи іншої допомоги для держав, з якими ЗСА мають довготривалі і сильні зв'язки, може спричинитися до атмосфери обурення та ворожнечі, додаючи, що нема запевнення, що припинення допомоги доведе до поліпшення стану людських прав у тих країнах. Патриша Деріян, яка в Державному департаменті займає пост координатора для справ людських прав і гуманітарної діяльности, сказала тоді законодавцям, що на її думку уряд ЗСА матиме кращі успіхи, коли застосовуватиме ,,позитивні методи, замість неґативних заходів'' у своїх стараннях довести до пошанування людських прав у країнах Південної Америки. Вона вважає, що Вашінгтон не повинен був зменшувати допомоги Арґентині, Бразилії і Уруґваєві, а шляхом ,,переконання і терпеливими переговорами'' повинен був продовжувати додержуватися свого зобов'язання щодо універсального пошанування людських прав.

Заява президента Картера, що ЗСА будуть дійсним приятелем тих держав Західньої Півкулі, ,,які шанують людські права та підтримують демократичні ідеали'', була правдоподібно натяком, що американський уряд у своїх стараннях поліпшити стан людських прав у приязних країнах більше користуватиметься ,,позитивними заходами'', хоча у конечних потребах не відмовиться застосувати і такі ,,неґативні заходи'', як зменшення закордонної допомоги.

Розбіжності продовжуються

Починаючи від XX з'їзду Комуністичної партії Совєтського Союзу і контроверсійного виступу на ньому Нікіти Хрущова з ,,розвінчуванням'' Йосифа Сталіна і засудом його ,,культу особи'' між компартіями Совєтського Союзу й інших, зокрема західніх держав, немає єдности, а різниці поглядів між верховодами СССР і західніми комуністами, які кожного року збільшувалися і наростали, існують до сьогоднішнього дня. Правда, Москва намагалася їх злагіднювати — вела постійні переговори на передодні берлінської конференції з численними керівниками комуністичних партій Европи, зокрема з президентом Югославії Тітом, який у цій ,,невдоволеній комуністичній спільноті'' грав першу скрипку, як також з Енріком Берлінгуером, Жоржем Марше і Сантіяго Каррілльо, керівниками італійської, французької і еспанської компартій. Кремлівські ідеологи, зокрема шеф-ідеолог Михаїл Суслов, не бажали допустити в комуністичному таборі до процесу зрізничкування, до ,,демократизації'' окремих національних компартій, до бажання західніх компартій ,,маршувати власним шляхом до соціялізму'' і вкінці до зірвання західних компартій з ,,диктатурою пролетаріяту''. Всі ті заходи не мали великого успіху і московські верховоди з Леонідом Брежнєвим у проводі одержавши облизня на конференції комуністичних партій в Берліні, мусіли поступитися і, що найважливіше, мусіли зрезиґнувати з амбіції залишитися й далі у проводі комуністичного руху в світі і диктувати йому свою волю, яка завжди збігається з інтересами збереження комуно-російської імперії, але не конче була корисною для інтересів західніх комуністичних партій, які, за словами Жоржа Марше, змагають до збереження й поширення громадянських свобід, багатопартійної політичної системи, загально-демократичного голосування.

Думку лідера Комуністичної партії Франції продовжує розвивати на своїх сторінках орган тієї партії ,,Юманіте'', який, щоб порвати з минулим, навіть форматом уподібнився до демократичної газети ,,Фіґаро'', не говорячи про критичні матеріяли і поміщування правдивих, непофальшованих вісток з міжнародної політики. Марше, як також інші комуністичні верховоди на Заході, дуже часто повертаються у своїх виступах до XX московського партійного з'їзду, бо це, як каже Марше, ,,дає нам нагоду глибше пізнати розвиток процесів у Східній Европі і зрозуміти, чому замість конструктивних дискусій та ідеологічних суперечок у соціялістичних країнах панують репресії''.

Можна думати, що на підставі дотеперішнього розвитку конфліктів в комуністичному русі і на підставі загальної критики відносно СССР та інших комуністичних режимів на Сході, головно за порушування людських прав і переслідування інакомислячих, еманципація в комуністичному світі поглиблюватиметься з кожним роком. Цю конфліктну атмосферу повинні використати західні вільні держави, щоб скріпити свою позицію не тільки на Заході, але також у світі неволі, у світі комуно-російської імперії.

,,І ЧОГО ОЦЕ Я ЛЯПАЮ" —

ДОКУМЕНТАЛЬНА РОЗПОВІДЬ ПРО СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО

(1)

Ню Йорк. (Пресова Служба ЗП УГВР). — З України продістався за кордон новий самвидавний документ, що розкриває широку картину умов життя і праці українських селян у нашу добу. Автором цього документу, що має 20 сторінок машинопису, без відступу, є один з українських письменників, підписаний псевдонімом ,,Гаврило Стріляний". Про свою працю автор пише м. ін. таке: ,,Новела документальна. І все в ній описане — живі факти. І потрети дано живих людей. Але прізвища і географічні орієнтири я змінив... Відбулося все те 1976 року, а пишеться на початку 1977".

Цей есей має інший характер як більшість самвидавних документів, що приходять з України, в яких найбільше наголошується аспект національного поневолення українського народу, знущання над політичними в'язнями тощо. Правда,і у новелі Стріляного дуже багато місця присвяченого питанню української мови, точніше тій недолі, яка її зустріла в умовах большевицької дійсности. Розповідь автора густо переплітається панівними сьогодні в Україні суржиком, русицизмами, бюрократичною канцелярщиною сучасної розговірної мови громадян УССР. Він робить це зумисне і дає таке пояснення:

,,Перепрошую в читача, що занотовую висловлення людей такою суржиковою мовою. Так вони говорять, наші люди, сьогоднішні прості українці. Чистоту мови бережуть ті, хто обстоює українїстику з ідеологічних міркувань. Вузівські та подекуди шкільні вчителі, студенти (філологи і мовісти), серед письменників все частіше звучить чиста мова. Є в Києві один водій тролейбуса, який виголошує у мікрофон зупинки і дотепно-корисні поради пасажирам напричуд приємною колоритною мовою. А село балакає суржиком. Особливо засмічена мова бюрократичними термінами із загальнодержавного російського вжитку".

Вказавши на таке становище на мовному відтинку, автор ширше зупиняється над соціяльними, демографічними та економічними проблемами сучасної України, над питанням культури побуту. Він особливу увагу присвячує проблемі масового п'янства, що важкою зморою лягло тепер над українським колгоспним селянством, та наслідками цього соціяльного лиха. Стріляний плястично малює картини негосподарности, забріханости, корупції, хуліґанського ставлення до людини, що їх породила сучасна система комуністичної диктатури. Паралельно з цим, автор однак говорить, що в цілому саме матеріяльне становище селянства покращало останніми роками, дарма, що досягти справжнього добробуту селянам, в сучасних умовах, неможливо.

Сюжет новелі Стріляного — це уявна розмова з Андрієм Вояком, директором одного радгоспу в Україні, та спостереження автора про працю Вояка, про його співробітників і взагалі про становище в його радгоспі, що носить назву ,,Комінтерн". В новелі згадується теж інший радгосп ,,Перемога" при чому автор неодноразово підкреслює, що те, що діється в ,,Комінтерні", типове теж і для інших радгоспів, чи взагалі для становища в сільському господарстві України та СССР.

Розповідь починається інформаціями про авторового героя і йому подібних керівників на низових щаблях бюрократичної драбини СССР. Але є теж згадки про верховних вождів, включно з Брежнєвим.

Наводимо декілька фраґментів, типових для новелі Стріляного, зберігаючи точність оригіналу.

,,Отож, Андрію Петровичу Воякові 34 роки. То не рідкість нині. Серед колег-сусідів одному — 35, іншому — 33. На першого секретаря райкому висунули оце недавно теж молодого директора радгоспу, 35-річного, приятеля Воякового — подейкують, між іншим, ніби в області вагалися, кого ліпше поставити на першого, того хлопця чи Вояка. Зараз скрізь така орієнтація, і то дуже добре, висувати молодь на керівні пости. Та скрізь, та не всюди... Оце вже й не годилося б одразу з перших слів від основної теми відступатися, навсібіч кидатись, а таки відступлю. То тільки середнього ,,руководящого звєна'' стосується та тенденція ,,на омоложеніє", а на самім верху така стара, вибачайте, пердушня засіла — гидко глянути, а слухаєш його по телевізору, то він усе з щелепою своєю борюкається, слова ,,соціалістіческій" вимовити не здатен, звучить якось чи ,,сіфіліщичецький" чи ,,сосілішький". А, може, воно й на краще, що там трухлява старушня, принаймні через бабів та через горілку ще зайвого глупства не накоять. Та й до культу особи не встигнуть долізти, бо смерть з косою он уже за плечима. А щодо того главного, що ото із щелепою своєю завжди на трибуні воює — то я проти нього особисто зла не таю, навпаки — добра йому зичу і років довгих і з поста щоб не скинули, як він сам свого попередника. Бо він таки дурний-дурний, а за інших своїх колег по політбюрі багато розумніший, бо хоч намагається детантом крутити, як циган божбою, та всетаки всі ті міжнародні угоди на послаблення напружености, всі оті уступки на еміграцію (євреїв і не-євреїв) — то його таки робота; не знаю вже, чи сам відчуває, що боротися за чистоту комуністичної ідеології марна справа,

(Продовження на стор. 6-ій)

Іван Овечко

МІРАЖ СВОБОДИ ПРИ ЕВРОКОМУНІЗМІ

При всьому респекті до щоденника ,,Свобода'', не можу втриматися від завваг до статті, підписаної м.б., про еврокомунізм у ч. 79 (7-го квітня 1977 р.). У ній автор, описавши переконливо причини успіхів у виборах французьких комуністів, як і причини подібних успіхів в Італії та інших екропейських країнах, кінчає такими дивними акордами, як ось: ,,Комунізм не був нелюдяним, заки москалі зробили його звіринним''. Хотілося б запитати автора статті, а який же комунізм був і де він був людяний? Якщо прийняти умовно, що в СССР комунізм, то де й коли був інший комунізм перед введенням його в СССР?

Правдоподібно, автор має на увазі комунізм на папері, тобто, з-під пера Маркса чи Леніна. Якщо так, то й тоді дозволю собі рішуче заперечити твердження автора, що ,,комунізм не був нелюдяний''. Якраз тому комунізм і поширився і поширюється як ідея в світі, що люди навіть великих розумів не завжди могли і ще не всі можуть збагнути простої істини: комунізм, накреслений Марксом і Леніном, ідея утопічна, протиприродна, людській психіці ніколи не відповідна; той же, що захоче ту утопію зробити таки реальністю, мусить прибігати до нелюдських методів. Усе те інше, що згадує автор у своїй статті — Дубчек, Тіто й їм подібні — це зовсім не доказ, що комунізм може бути більш людяний, бо в Югославії нема комунізму (ні Марксового, ні Ленінового), а в Чехо-Словаччині Дубчека його теж не було б, якби совєти не повернули його своїми танками.

Автор згаданої тут статті влучно схарактеризував обіцянки французьких та інших еврокомуністів, як і застереження й недовір'я до них з боку Америки й інших країн, але вже час нам, українцям, зрозуміти, що комунізм як ідея — один в теорії. Один він може бути в кінцевому результаті і на практиці. Що московський хід до комунізму найзвіриннііший у світі — це так, але що французький, італійський та інші ,,більш людяні'' тепер лише з огляду на ситуацію навколо них у світі — це теж ясна істина, яку не слід затемнювати такими сонь акордами, як у згаданій статті м. б.: ,,Ми не захоплюємось поставою президента Картера у питаннях свободи. Не недооцінюємо теж того фактора, що наростає в Европі, який може відіграти дуже важливу ролю у приверненні свободи людині і народам — еврокомунізмові''. Що під тиском еврокомуністів Москва може частково і тимчасово облегшувати долю тих чи інших в'язнів в СССР — річ зрозуміла. Але говорити про привернення свободи людині і народам через той еврокомунізм — це те саме, що вірити в свободу в самостійній, але під комуністичним режимом, Україні. Не можемо ми вірити і в свободу французького чи італійського народу, якби там запанував комунізм, тобто, режим однопартійної системи комуністичних ідеологів. ,,Людяність'' комунізму в тих країнах буде так довго, як довго навіть при перемозі комуністів у виборах, уряд все ще буде складатися також з представників опозиційних партій. А такий режим, навіть з переможною більшістю комуністів при владі, все ще не можна називати комуністичним чи еврокомуністичним. А ставши повністю комуністичним, він обов'язково мусить стати таким же звіринним, як і московсько-комуністичний. Така бо природа комунізму на практиці.

Стаття згаданого автора переповнена такими словами, як ,,більше свободи'', ,,гуманістичні тенденції'', що їх він узалежнює від т. зв. еврокомунізму. Не збираюсь тут приписувати авторові будь-якої пропаґанди еврокомунізмові — ні, автор цілком речево бачить процеси в Европі, вбачаючи в них можливість ,,рятунку перед загладою для нашого народу'', отже, керується лише добром для України. Але — на коротку віддаль, а не на довшу мету, не на кінцевий результат від тих процесів. А кінцевим результатом еврокомунізм може принести — і принесе! — загладу не тільки для нашого народу, а й для всіх европейських, у тому числі й для французького та італійського. Тому ,,намагання привернути йому (комунізмові) гуманістичні тенденції можуть вийти нам на користь'' — також на короткий час і віддаль. Ми мусимо справді приглядатися процесам поширення еврокомунізму і використовувати їх у нашу користь тепер, сьогодні. Але в кінцевому результаті нам йдеться не про те, щоб ,,народ утішався і в Києві, і в Вільні, і в Тбілісі більшою свободою'', а просто свободою, повною свободою. Свобода ж при еврокомунізмі — такий же міраж, як і при всякому комунізмі.

Олександер Фединський

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ-АРХІВ В КЛІВЛЕНДІ

15 лютого ц.р. минуло 25 літ від заснов чня в Клівленді Українсь ого Музею-Архіву. З цієї нагоди не від речі буде зробити підсумки праці цієї культурної інституції та поінформувати про них ширше громадянство.

Передвоєнна еміграція розбудувала широко українське народне життя в Америці й дала тому тривкі основи, але — з малими виїмками — не подбала про збереження пам'яток минулого. Навіть наша ,,заморська твердиня'' УНСоюз досі ще дискутує над влаштуванням власного музею-архіву. Внаслідок того пропали безповоротно цінні джерела для історії Української Громади в Америці; не збереглося навіть по одному примірникові деяких давніх альманахів чи інших друкованих творів. А що вже говорити про протокольні книги,кореспонденцію й інші документи численних організацій, які перестали існувати! Звичайно зі смертю народного діяча всі його архіви й пам'ятки ішли в вогонь або на смітник. Сучасні історики українського життя в Америці мають поважні труднощі в написанні повної й вірної його історії.

Кожне більше скупчення українців повинно мати власну інституцію, яка зберігала б його культурну спадщину та історичні пам'ятки. Українська Громада у Вільному Світі завелика, щоби для неї вистачив один ,,центральний музей-архів. І ось Клівленд мав те щастя, що в ньому після війни поселився проф. Леонід Бачинський, знаний з Краю і зі скитальщини ентузіяст музейної справи. До речі цей педагог, пластовий діяч, комбатант закінчив 28 лютого ц.р. 81 літ життя. Тут він зразу почав організовувати музей-архів з нічого, бо багаті збірки, призбирані в таборах на скитальщині, був змушений обставинами переслати до Осередку Української Культури й Освіти в Вінніпеґу, де вони находяться до сьогодні.

Український Музей-Архів у Клівленді, заінкорпорований у стейті Огайо, як неприбуткова організація, а пожертви на нього звільнені від федерального оподаткування. Інституцію веде Управа, вибирана що чотири роки. Кожний член Управи та добровільні співробітники відповідають за приділену їм ділянку праці. Ось вони в поазбучному порядку та їхні функції: Е.Завільська — мистецтво й етнографія,С. Кікта — скарбник і філателія, Ю.Кордуба — архів, дрібні друки, Р.Лесик — архів, історичні й музичні пам'ятки, С.Маланчук — секретар і бібліотекар, Р. Міхняк —бібліотекар і каталогізатор, О.Фединський — місто-голова і діловод періодики. До Контрольної комісії належать: д-р Д.Павлишин, І.Попович та Р.Трешньовський. Функції правного дорадника сповняє безінтересовно д-р В.Базарко. З давніши членів Управи треба згадати добрим словом покійних проф. М.Гнатишака і М.Ждана. Повних 25 років очолював Управу проф. Л. Бачинський, який одначе з огляду на вік і здоров'я мусів зрезиґнувати з головства. Завдяки тому, що всі співробітники музею працюють без ніякої винагороди, а місцева Пластова Станиця відступає безплатно приміщення для музею, грошеві приходи музею-архіву з вкладок і датків громадянства смішно малі.

У початках цілий музей приміщувався в одній підвальній кімнаті української православної церкви св. Володимира. Тепер він займає майже цілий двоповерховий дім при 1202 Кенілворт Евеню з піддашшям і підвалом включно. Брак місця не дозволяє виложити багатьох цікавих експонатів для оглядання. Число вписів до інвентарної книги переступило 16,000 з тим, що не раз під одним вписом є цілі річники періодиків чи архіви, зложені з соток документів. Музей-архів збирає всі пам'ятки українського життя, а передусім усе,що відноситься до української Громади Клівленду й околиці. Є в ньому понад 120 творів наших образотворчих мистців, повна кімната з творами українського народного мистецтва (вишивки, різьба, кераміка, писанки і т.п.), історичні пам'ятки, архіви приватних осіб, чи організацій, книгозбірня з численними рідкісними книгами, яка займає дві кімнати, збірка давньої та майже комплекти біжучої української преси (понад 2,000 назв), збірки поштових карток з репродукціями творів мистецтва чи видами українських міст, державні гроші України, недержавні українські марки, пам'яткові коверти, монети, жетони, стяжки, тисячі афішів, летючок, запрошень, програмок та інших дрібних друків, і багато дечого іншого, що годі перечислити в газетній статті. Все те стоїть до диспозиції дослідників, які знаходять у музеї потрібні їм матеріяли.

Музей не лише збирає експонати, але їх показує ширшій публіці. Кожної суботи рано він відкритий для відвідувачів, а крім того час до часу влаштовує публічні виставки. Досі він зорганізував 31 виставку з різних ділянок української культури, зглядно з різних історичних нагод. Він також опрацював на підставі своїх збірок і видав 18 книжок, головно з ділянки бібліографії, одної з найбільш занедбаних ді-

(Закінчення на стор. 6-ій)

Ярослав Падох

НА ПРАВНИЧІЙ СЛУЖБІ НАРОДОВІ

У 70-ліття Юрія Старосольського

III

Важливою частиною наукової праці Юрія Старосольського слід назвати його статті в Енциклопедії Українознавства в українській мові ч.І і ІІ (гасла) та статті в англомовній Е.У., в якій він був редактором відділу ,,Право''. •

Незалежно від широкого зацікавлення, Ю.Старосольський, як сумлінний і досвідчений дослідник, уникає широких тем. Він радше зосереджується на вузькій темі, яку зате широко опрацьовує й сумлінно документує. Його рецензенти, про яких ще буде мова, підмічують докладне використовування джерел і літератури. Йому це приходиться не важко завдяки тому, що він поліглот й використовує літературу на важніших світових мовах. Ми згадували, що Юрій Старосольський вийшов із правничої родини й тому зовсім не випадково ціхує його глибока правнича культура, тонкості якої може збагнути тільки вправний правник й до того знавець даного предмету. Його нахил до теорії і синтези ще збільшує його правничу далекозорість й інтуїцію. Читаючи його скомпліковані розважування нелегких проблем, від яких роїться в совєтськім праві, дивується легкости й логіці його розв'язок, інколи зовсім несподіваних, а все переконливих й удокументованих.

Громадська служба

Напрошується виявити Ювілятові вдячність і признання за це, що він, спеціяльністю якого є карне право, ще й зі замилування до дуже ціненої на Заході порівняльної методи досліду, на широких еміґраційних шляхах і в чужих краях не відірвався від рідного ґрунту, але залишився при українознавстві, тим більше, що в ділянці права таких, як він небагато. А нашим призначенням у вільнім світі є правильно оцінювати трагічну українську дійсність в Україні й творити це, що там недозволене.

Ось пригадаймо свіжу вістку, що з цим роком переведено на російську мову навіть київський правничий журнал ,,Правознавство''! Саме це робить Юрій Старосольський. Хоч напевно манили його всі чари широкого світу, які йому-поліглотові віддались б куди легше, як другим його землякам, він залишився при варстаті розпочатім ще в своїм Львові й остався йому вірним досі.

Він турбується долею свого народу, який деправує нігілістична настанова не лише державних, але й державне, совєтське право й боїться, щоб воно не знищило стародавній правовий світогляд нашого народу, спертий, від часів Руської Правди (право - правда), на розумінні права, як правди. Та все ж домінує в нього здоровий оптимізм. Свою працю п.н. ,,Догма про володіння права'' він закінчує словами: ,,Як український вояк на сторожі своєї держави поставить свій меч, і може новий поет — своє слово, так український правник на сторожі її Поставить ПРАВО!''. А право для Юрія Старосольського, зарівно громадянина, як правника це (як писав він недавно до автора цих рядків) — це справедливість!

Свою працю для української правничої науки прийшлося Ю.Старосольському, як багато українським вченим, виконувати на ,,позичений'' час, після заробіткової праці й коштом відпочинку. Це типова доля більшости творців нашої науки, зокрема на західніх українських землях й тепер на еміґрації. Який жаль, який великий жаль за втраченими роками й десятиліттями, а не рідко цілим життям. Тільки подумати, що дав би українській науці Ю.Старосольський на катедрі свого університету протягом пропащого майже пів століття. А тут, як на глум, часто зустрічаються ще й насмішки із ,,вчених на парт-тайм...''Забувають їх критики, що до них належав Іван Франко, Володимир Гнатюк, три чверті свого життя Іван Крип'якевич і плеяда давніх й нинішніх науковців.

Очима чужих

Наш ,,парт-тайм'' Ювілят все ж не може нарікати на критику зокрема чужу. Глибоку вартість його праць оцінили визначні знавці в ЗСА і в Европі. Обі його праці, надруковані в англійській мові, діждалися чималої чести: були визнані за виїмкові, що зустрінуло не багато наших авторів на чужині. Присвячений Східній Европі передовий німецький журнал ,,Ост-проблеме'' в ч.30 з 31 липня 1954 р., даючи огляд правничої совєтики, пише таке:

,,Про совєтське правниче життя маємо три праці; найважливішою з них є ,,Принципи аналогії в кримінальнім праві'' Юрія Старосольського.

Ще більше признання знаходимо в передовому правничому журналі Колумбійського Університету ,,Колумбія Ло Рев'ю'' з лютого 1970р. В числі, присвяченому переглядові правничої літератури відносно совєтського права за останніх п'ятдесят років, визначний знавець совєтського права проф. Зігурд Л. Зіле у статті п.н. ,,Про право і насилля: п'ятдесят років американських дослідів совєтського кримінального права'', •• переглядаючи й оцінюючи важливіші праці, число яких за обрахованням редакції журналу, перейшло 3,000 творів, цитує обі англомовні праці Юрія Старосольського, представляючи його, як ,,українського науковця, який в 1949 р. поселився в ЗСА''. З'ясовуючи працю ,,Основні принципи совєтського кримінального права'', він вичислює всі поставлені автором тези й підмічує, що ,,Старосольський належно демонструє свої тези засобами совєтських джерел'' ••••
Ще більшу похвалу дає він другій праці: ,,Принцип аналогії в кримінальнім праві'' ••••• :,,Старосольського

(Закінчення на стор. 6-ій)

• Ukraine, a Concise Encyclopedia, University of Toronto Press, 1971

•• Ost-Probleme, 6 Jahrgang, No. 30, 1954. стор. 1222

••• Columbia Law Review, Vol. 70, February 1970, No. 2, Zigurds L. Zile: On Law na Force: Fifty Years of American Scholarship on Soviet Criminal Law. стор. 202.

•••• Там же стор. 206.

ХТО ТАКИЙ ОСТАП САВЧИНСЬКИЙ І ЗВІДКИ ВІН РОДОМ

[Слово на відкритті виставки]

Ще заки наш славний різьбар та самодержавець ОМУА й ЛМК, маестро Михась Черешньовський, відкриє цю виставку, запитаймо себе, за Іваном Франком (,,Хто такий Лис Микита і звідки він родом''), хто це такий спричинник виставки та звідкіля родом.

Рід Савчинських, як свідчить невідоме в Галичині ім'я Сава, забрив до неї зі Східньої України. Прибрив крізь Волинь, де ще перед Першою світовою війною, батько Остапа, Лев Савчинський, вчений лісник, був інспектором лісів і управителем панських посілостей.

Родинна, писана, неписана й надумана традиція Савчинських виводить свій початок від запорожця Сави, який навоювавшись досхочу вийшов зі Січі, й придбавши собі дружину перебрався на запорізькі вольности, а там дальше на Захід. Перебрався чи може викинули його зі Січі за ,,скакання в гречку'' чубаті запорожці, давши сотню буків на дорогу, хто це сьогодні взнає. Досить, що славна Галицька волость, а особливо королівський, вільний город Стрий збагатилися на ще одного січового емігранта, а їх було чимало. За які заслуги (сподіймося, що лицарські, бо всі Савчинські, що по Остапові видно, були—хвацьки молодці) дістав Сава чи його нащадок шляхетство й герб Сулима, про що ні Остапові, ні Остаповому историкові в моїй скромній особі не повелося дослідити. На всякий випадок від моєї другої гімназійної кляси жив Лев Савчинський зі своєю дружиною, чотирма синами й донею в славнім Стрию й всі ми-молоді вчилися разом життьової мудрости й стрийської проворности в школі, а ще більше поза школою — в стрийських лугах і в Пласті.

Пласт і батьківська професія зв'язали Остапа Савчинського з природою й він від ранніх років у Стрию, а згодом в чудовому Кракові, де вивчився на професора фізкультури, а й тепер у Бруклині, не почувався вдома. Залишився по старому лісовиком, справжнім сином природи, про що документально хоч менш по шляхетськи свідчить його прізвище Медвідь, та — оця виставка.

Ця виставка постала у зв'язку з п'ятдесятліттям славного-преславного пластового Загону ,,Червона Калина'' й без Загону і його ювілею її напевно не було б. Бо хоч п'ятдесят років маестро Остап малює, рисує й фотографує все, що має будь-яке відношення до матері природи, він робить це для себе й без думки, щоб свої твори показати світові. Це ж бо його перша виставка, вину за яку бере відважно на себе Загін ,,Червоної Калини'', й просить рецензентів про це ласкаво пам'ятати...

А раз воно так, то належить, сказавши хто такий Остап Савчинський, сказати що таке Загін і звідки він родом. Зв'язаний наш Загін з Остапом, які рідні браття нерозлучно, то й на цій виставці їх розлучити не можна.

Зачнім, як кожну метрику, від чисел. 1909 постав Скавтінг; 1910 виникнули перші пластові гуртки на Східній і Західній Україні; 1911 зорганізовано Пласт у Львові, а 1912 — у Стрию. Славний стрийський Пласт постав першим по львівським і тільки три роки після скавтінгу Бейден Павелла.

Заклав його учень четвертої кляси стрийської гімназії, недавно померлий в Німеччині, Дам'ян Пеленський. Вже при народженні першого пластового гуртка ,,Пугачів'' постав грізний конфлікт. Гуртковий Дам'ян сказав гуртковi: я пугач, а ви звичайні сови. Хитрий з біса був товариш гуртковий; склав цю заяву щойно після виборів. Пластовим компромісом закінчено назріваючий бунт покривджених. Тому, що в гурток, як у Січ, жіноцтва не допускали,

Остап Савчинський

гуртковий став старим пугачем, а його мужва — звичайними пугачами. Що пугач, то не сова, хоч яка вона мудра. Нарід заспокоївся й досі більше бунтів у Загоні не було!

За два роки після цього прийшла Перша світова війна, а з нею повстання Січових Стрільців й то в самому місті Стрию. З того часу Пугачі й ввесь Пласт з хлоп'ячих забав і гор перейшли на військові вправи й як за чотири роки настав Перший Листопад, три тижні раніше запряжені композитором Нестором Нижанківським на вірність Україні ,,на суші, морі й повітрі'', стрийські пластуни стали найбільш надійною силою, яка зайняла Стрий, роззброїла залогу й обороняла відроджену після шости століть неволі Українську Державу. Пластуни утворили в межах стаціонованого в Стрию Третього корпусу УГА окрему й єдину Пластові Сотню, до якої належали тринадцять- чотирнадцятьлітні братчики Загону, недавно спочилі Володимир Дармохвал і Роман Петріна та майстер над майстрами, славетний ЕКО.

Чарівна, руками пластунів-пугачів створена Україна тривала в Стрию тільки п'ять з половиною місяців. Але й цього вистачило, щоб народилося те нове державне покоління пластунів і стриян. В мадрівці по всій Україні, а після повороту з неї, в УВО, ОУН, УПА і Дивізії на 66 членів старого Загону полягла рівно третина, в цім два брати Остапа, Петро і Ярема. Їх обох знайдете з родиною Остапа між знімками на стінах виставкової залі. За заслуги Загону Рада УСС в році 1951 святочно передала йому й зобов'язала зберігати традиції посталих у Стрию УСС-ів й дозволила його членам, побіч пластової, носити відзнаку УСС-ів блакитно-жовту розетку.

Ось це й завершує родовід Остапа Савчинського; подвійний родовід, бо має він дві родини й два роди: запорозький Сав-Савчинських і пластовий під знаком ,,Червоної Калини'', який йому цю виставку влаштовує разом із Об'єднанням Мистців Америки.

А як ще чогось про Остапа Савчинського не знаєте й бажаєте довідатися, то погляньте на його виставку. З неї довідаєтеся це, про що не було мови: про благородне відношення до мистецтва і його відвічного джерела-природи. Мандруючи з мистцем його лісовими стежками й гірськими верхами ачей забудемо на хвилину закуте в камінь і залізо наше місто (сьогодні, як на замовлення, вибілене снігом, як на Великдень), забудемо й поїдем у гості в рідні гори і бори.

Ярослав Падох

УЧНІ СТВОРИЛИ МУЗЕЙ — В ПАМ'ЯТЬ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Київська ,,Літературна Україна'' інформує, що в селі Косівщина, неподалік Сум, куди приїздила лікуватися до народної лікарки Параски Богуш велика українська поетеса Леся Українка, учні створили в школі літературний музей, збираючи спогади старих людей про відвідини письменницею села Косівщини, вишукуючи різні видання Лесі Українки, публікації про неї, а також твори різних письменників про поетесу.

Апель до української молоді

Кембрідж, Массачусеттс (ГЕ ФКУ). — Українстика входить у склад Гарвардської літньої школи від 1971 р. Але цьогорічна програма, — це найкраща дотепер нагода повчитись українських предметів у привабливому середовищі Кембріджу в Массачусеттсі.

Новий Гарвардський літній курс українстики пропонує чотиритижневу інтенсивну програму навчання від 27 червня до 25-го липня. Лекції на університетський залік з української історії, літератури й мови відбуватимуться щоденно в Українському Науковому Інституті Гарвардського Університету, центрі української науки, створеному в Гарвардському університеті в 1973 р.

Приймаються всі випускники середніх шкіл або особи з подібною до середньошкільної підготовою, а також учні старших кляс середніх шкіл, яким на день 1 липня 1977 р. буде 16 років.

Студенти можуть записуватись на один із нижченаведених залікових предметів і безкоштовно ходити на інший вільними слухачами:

Новітня історія України

Історія С-1544 (4 години тижнево)
Проф. Орест М. Субтельний, факультет історії Гамілтонської колеґії.
Українці як одна із націй російської імперії і Габсбурзької монархії перед 1914 р. Політичні події на Україні від 1914 до 1923 р. Україна в Совєтському Союзі. Українці в Польщі, Чехо - Словаччині і Румунії, 1919-1939 рр. Україна під час II світової війни. Суспільство і політичні події на Україні від 1945 р. Викладова мова англійська.

Українська література

Українські студії С-100 (чотири години тижнево)
Проф. Юрій Г. Грабович, факультет слов'янських мов і літератур, Гарвард.
Огляд української літератури XIX і XX ст. Наголос на важливіших письменниках і літературних рухах. Викладова мова українська та англійська.

Українська мова на середньому рівні

Українські студії С-Б (4 години тижнево)
Д-р Богдан О. Струмінський, Факультет слов'янським мов і літератур, Гарвард.

Для студентів, які бажають збільшити своє знання розмовної і письменної української мови. Наголос на читанні літературних текстів, писанні творів і стилістиці. Рекомендується щоденне відвідування мовної лябораторії. Викладова мова українська та англійська.

В додаток до навчальної програми Гарвардський літній курс українстики дасть змогу видатним запрошеним гостям провести низку доповідей про український рух спротиву, кіномистецтво, музику і образотворче мистецтво на сучасній Україні. Одним із доповідачів буде Марко Царинник, поет, редактор і перекладач. Спеціяльна сесія буде присвячена обговоренню вибору кар'єри (наукової, редакторської, правничої, банкової та іншої). Цей семінар буде проведений під орудою адвоката Адріяна И. Сливоцького (фірма Шерман і Стерлінґ, місто Ню Йорк).

Студенти Гарвардського літнього курсу українстики матимуть доступ до багатих фондів бібліотечної мережі Гарвардського університету і зможуть брати участь у позаклясовій діяльності Гарвардської літньої школи. Мають право проживати в гуртожитках на території Гарварду і користуватись по низьких цінах басейнами, тенісовими кортами та човнами на Карловій річці. Біля самої території Гарварду студенти мають у своєму розпорядженні кав'ярні, театри, кіна, книгарні та інші крамниці на Гарвардській площі, а до Бостону звідтам лише десять хвилин підземкою.

Всі студенти, що відповідають поставленим вимогам, дістануть 350 дол. стипендії. Платитимуть тільки 10 дол. при подачі зголошення і 25 дол. при реєстрації. Квартира з харчуванням у Гарварді коштує 326 дол.

У Бостоні вшановано Патріярха Йосифа

Бостон, Масс. — Тут заходом Ініціятивного Комітету при українській католицькій церкві Христа Царя в Бостоні, що його очолив о. декан Петро Огірко і д-р Іван Дідюк, українська громада Бостону врочисто вшанувала і відзначила 85-річчя народин і 60-річчя священства Патріярха Йосифа. Святочні сходини і Академія відбулися в неділю, 20-го березня 1977 року о год. 4-ій по пол. в залі української католицької церкви, вщерть виповненій публікою. Сцену прибрано великим портретом Патріярха Йосифа.

Святочну Академію відкрив о. декан Петро Огірко, який підкреслив, що ми в синівській пошані і з найвищим та найщирішим почуттями вдячности та любови зустрічаємо 85-ті роковини народження нашого Патріярха, і просимо Всевишнього Бога, щоб далі допомагав, закріпляв і благословив велетенську душпастирську й організаційну працю для Божої Слави та цілого українського народу.

Відтак о. декан П. Огірко представив провідника святочної програми, д-ра Івана Дідюка, який її започаткував. Опісля хор парафії Христа Царя, під дириґентурою дир. Степана Дацька відспівав пісню - молитву ,,Отче Наш''. Відтак провідник свята представив головного доповідача о. крилошанина Льва Чайку з Канади. Треба зазначити, що о. крилошанин Лев Чайка переводив в нашій парафії Святу Місію і по закінченні її, він залишився ще в Бостоні, щоб на цьому святі виголосити академічну промову - доповідь, темою якої були переживання Патріярха, під час окупованих Москвою земель Галичини, про його заслання, про працю, яку він зробив, повернувшись з неволі та про дальшу його боротьбу до осягнення і завершення української Церкви Патріярхатом.

Хор парафії Христа Царя під дириґентурою дир. Степана Дацька відспівав пісню: ,,Молитва за Патріярха''. Опісля вірш ,,Слава Кардиналові'' віддеклямували старші юнаки СУМА: Марія Ґалонжка та Оксана Микитин. Пісню ,,Царю Небесний'' відспівав Дівочий Ансамбль СУМА ,,Галичанки'' під керівництвом Галини Курило. Сонату Бортнянського відіграв на фортепіяні Мирослав Вінтонів. Опісля керівник Пластової Станиці в Бостоні, Яків Щербин висвітлив фільм ,,Благословення Собору Святої Софії і Українського Католицького Університету ім. Святого Климентія в Римі.

Закінчив програму свята д-р Іван Дідюк подякою всім виконавцям. Найбільша подяка належиться о. крилошанинові Львові Чайці, головному доповідачеві свята, який прибув до нас з Канади. Цього року він святкує 25-річчя свого священства. Д-р Іван Дідюк в імені всіх приявних склав Ювілятові щирі ґратуляції та побажання — щастя, здоров'я і дальших успіхів в його великій праці для Церкви Христової і українського народу.

Свято закінчено відспіванням пісень: ,,Боже Великий'', ,,Боже, вислухай благання''.

І. Д.

Золотий Ювілей парафії

Рік 1976 позначився історичними подіями. В цьому році американський нарід святкував 200-річчя американської незалежности, українська іміграція відзначила 100-річчя українського поселення в Америці, а українська православна громада катедри св. Володимира на 82-ій вулиці в Ню Йорку відсвяткувала свій 50-річний ювілей, який відбувся 14-го листопада м.р.

До цього історичного свята парафія заздалегідь добре підготовилася. Обрано Ювілейний комітет, який працював майже цілий рік, зібрано поважну суму грошей та видано пропам'ятну ювілейну книгу.

Святочні відправи почалися в суботу, увечері 13-го листопада Всеношною, яку очолив Владика Орест в сослуженні колишнього настоятеля катедри о. протп. Івана Данилевича та настоятеля о.Володимира Базилевського. Катедральний хор під керівництвом проф. Василя Завітневича, відспівав Всеношну, композиції нашого славного о.прот. Кирила Стеценка, яку виконує лише нюйоркський хор.

Після відправ парафіяльне сестрицтво вгощало всіх спільною вечерою, яку подарував довголітній член парафії, щедрий жертводавець на протязі багатьох років Юліян Бачинський, за що йому та його родині парафія висловлює велике спасибі.

У неділю, вранці 14-го листопада, на вулиці перед катедрою — рух. Поліція звільняє місця для паркування авт, які приїжджають з далеких та близьких околиць, щоби взяти участь у цьому небуденному святі. О год. 10-ій ранку двері катедри відчиняються і заступник голови Парафіяльної управи В.Танасійчук уводить Владику Марка Архиєпископа Нюйоркського, голову катедри та заступника Митрополита в ЗСА та Владику Ореста Архиєпископа Західньоевропейського, яких на дверях катедри зустрічають діти — Катеринка Федорів та Наталочка Паливода з китицями квітів, а голова парафіяльної управи Іван Куравський хлібом і сіллю, та просить благословення на друге півсторіччя.

Настоятель катедри о. Володимир Базилевський в супроводі о.протопр. Артемія Селепини, о. протопр. Івана Данилевича, о. прот. Сергія Непріля, о. Михайла Питляка та протодиякона Володимира Поліщука вітає Владик у Святому Храмі і просить очолити Архиєрейську службу Божу та помолитися разом з нами за основоположників парафії та всіх парафіян і прихожан, які на протязі 50 років утримували свою рідну церкву.

Під спів хору ,,Хай радіє Душа Твоя, Владики входять на середину церкви для облачення, а о. протодиякон Володимир Поліщук обходить з кадилом Святий Храм і підготовляє для Архиєрейських відправ.

Перед початком Святої Літургії радісною подією було підвищення о.Володимира Базилевського до сану протоієрея, що його довершив Владика Марко під спів катедрального хору Аксіоз. Катедральний хор, який має у своєму складі професійних співаків з його невтомним дириґентом проф. Василем Завітневичем, є великою гордістю не тільки Нюйоркської парафії але й цілого українського суспільства цієї великої Метрополії. На протязі свого довголітнього існування хор брав активну участь у громадсько-культурному житті, виступав на багатьох імпрезах, академіях та давав свої власні концерти.

Після всіх святочних відправ о год. 2.30 по пол. у гарно прибраній залі Голідей Інн розпочався святочний бенкет, який відкрив голова Ювілейного комітету І.Куравський, попросивши Владику Марка прочитати молитву, хор проспівав Отче Наш, а оперова співачка Женя Турянська відспівала американський гимн. Для переведення бенкету покликано тостмайстрів — довголітню парафіянку від самих початків заснування парафії, заступника голови Ювілейного комітету, Софію Першин для англійської мови, а д-ра Віталія Богданева для української, які почали представляти гостей за першим головним столом: Владика Марко, Владика Орест, голова Консисторії о. протоп. Артемій Селепина з паніматкою, о. протоп. Іван Данилевич з паніматкою, о. прот. Володимир Базилевський з паніматкою, о. прот. Сергій Непріль з паніматкою, о. прот. Петро Мелех з паніматкою, о. Михайло Питляк з паніматкою, о. протодиякон Володимир Поліщук, голова Парафіяльної Управи Іван Куравський з дружиною, проф. Василь Завітневич з дружиною, репрезентант посадника Біма Пітер Розенстін, попередні голови Парафіяльної Управи Йосип Городняк, Гнат Марчак з дружиною.

За другим головним столом були представники організацій: голова Болгарського Національного Фронту — д-р Іван Дочев з дружиною, заступник головного предсідника УНСоюзу — д-р Іван Флис, головний секретар УРС д-р Роман Ричок з дружиною, від УККА — мґр Іван Базарко та д-р Володимир Душник, голова громадських організацій Ню Йорку — д-р Іван Савчак, представник УВАН проф. Іван Замша, представник НТШ д-р Євген Федоренко, голова ОБВУА д-р Іван Козак, Голова православної кредитівки інж. Петро Крамаренко з дружиною, представник Головної управи ,,Самопоміч'' — д-р Микола Шпетко з дружиною, Голова Літературномистецького клюбу інж. Іван Жуковський та Рузя Красновська, член парафії з початків її заснування, працівниці в культосвітніх гуртках при парафії та колишня довголітня голова сестрицтва. Після представлення гостей, голова Парафіяльної Управи І.Куравський привітав Владик, всечесних отців і всіх учасників бенкету, виголосивши змістовну доповідь про життя та працю парафії на протязі 50-річного її існування, в якій між іншим підкреслив, що помимо всіх духовно-релігійних обов'язків, парафія і матеріяльно допомагала потребуючим. Після закінчення Другої світової війни за старанням настоятеля парафії с.п.о. протоп. Лева Веселовського багато українців мало можливість переселитися до цієї Богом обдарованої країни — Америки. Таких допомогових місій — парафії на її тернистому шляху було багато. Нюйоркська парафія є добрим прикладом об'єднання двох еміграцій, старої і нової, в одну українську православну громаду великого Ню Йорку.

Мистецька частина бенкету почалася виступом катедрального хору під керівництвом проф. В.Завітневича, який виконав: ,,Благослови Душе моя Господи'', музика К.Стеценка, сольо Ганни Шерей; ,,Блажен Муж''; ,,Дума про Почаївську Божу Матір'', музика Леонтовича — солісти Юрій Федорів та Женя Турянська; Великий прокімен, ,,Хто Бог Великий, як Бог наш''. Другою точкою концерту був виступ ансамблю бандуристок ім. Лесі Українки з Бавнд Бруку під керівництвом Ніни Ґаліон, які виконали: ,,Америка, ди бютіфул'' по-англійськи та українськи народні пісні: ,,Раз в вишневому садочку'', ,,Зоря, моя вечірная'', ,,Ой, дівчина по гриби ходила'' та ,,Волиняночка''. Приємною несподіванкою, непередбаченою в програмі, був виступ молодої співачки Лариси Магун-Гурин при акомпоньяменті Оксани Куйбіди, яка відспівала арію Пуччіні з опери Мадам Баттерфляй і дві українські народні пісні. Усіх виконавців мистецької програми учасники бенкету обдарували довготривалими оплесками. З нагоди цього великого свята парафія дістала багато письмових привітів від громадських організацій, парафій та приватних осіб.

Із зворушенням присутні вислухали письмове привітання від тод.президента Америки Дж. Форда та губернатора стейту Ню Йорк Г.Кері, які зачитала Софія Першин та представила репрезентанта-посадника Біма, який склав притвіт від адміністрації Ню Йорку.

Усні привітання висловили: Владика Марко, привітавши парафію від себе та від Митрополита Мстислава, який переказав, що хотів би бути разом з нами, але місійні Архипастирські обов'язки йому не дозволяють, бо Владика Митрополит в цей час знаходиться в Південній Америці. Між іншим, Владика Марко побажав, щоби на терені великого Ню Йорку замість декількох напівпорожніх парафій постала одна велика українська православна громада. Владика Орест привітав парафію від себе та від залишенців в Европі. Голова Консисторії о. протоп. А. Селепина у своєму привіті зазначив, що осяги парафії на протязі 50-річного існування є великі. Нюйоркський катедральний хор є гордістю цілої Української Православної Церкви в ЗСА.

Дальші усні привіти були від о. протоп. І.Данилевича, голови Болгарського Національного Фронту д-ра І. Дочева, від УККА — мгра І.Базарка, заступника головного предсідника УНСоюзу д-р І.Флиса, головного секретаря УРС д-ра Р.Ричка, вітав і голова громадських організацій Ню Йорку д-р І.Савчак, представник УВАН проф І. Замша, представник НТШ д-р Є.Федоренко, голова ОБВУА д-р І.Козак, почесний голова парафіяльної Управи катедри св. Тройці на Брум вул. в Ню Йорку д-р І.Громів, голова сестрицтва при катедрі св. Тройці в Н.Й. п-ні Козорог.

На закінчення бенкету, о. протоієрей Володимир Базилевський подякував Владиці Маркові, Владиці Орестові, духовним отцям протоп. А.Селепині, протоп. І. Данилевичеві, прот. С.Непрілю о. М.Питлякові та протодияконові В.Поліщукові за участь в святочних відправах, Ювілейному комітетові на чолі з головою І.Куравським за підготову та переведення цього ювілею, катедральному хорові з його дириґентом проф. В.Завітневичем, Братству, Сестрицтву і всім парафіянам та учасникам ювілейного бенкету, яких було понад 300 осіб, Софії Першин та д-ві В.Богданеву за вміле та успішне переведення цього бенкету.

І.К.

Загальні Збори хору ім. Митр. А. Шептицького

Ню Йорк, Н. Й. (В. Б.). — В суботу 12-го березня ц. р., тут відбулися річні загальні збори хору ім. митр. Андрея Шептицького, який напротязі 15 років плекає українську церковну музику (хоровий спів), прикрашуючи чудовим співом кожну ,,дванадцятку'' в церкві св. Юра в Ню Йорку. Служба Божа ця є ,,читана'', а спів хору дуже притягає численних вірних не тільки з Ню Йорку, але теж з околиці і з сусіднього стейту Ню Джерзі, при чому в церкві (парафії) св. Юра в Ню Йорку обов'язує ,,старий'' календар, отже прихильники цього календаря, з парохій, де обов'язує новий календар, мають змогу в церкві св. Юра в Ню Йорку помолитися по своєму.

Збори відкрив уступаючий голова хору, інж. Лев Мащак, він привітав дириґента хору о. Івана Сембрата ЧСВВ, ентузіяста церковної української музики і попросив його до молитви, після чого обрано президію зборів в особах інж. Володимира Богачевського — як предсідника та інж. Зеновія Ґлов'яка — як секритаря.

Предсідник зборів на вступі візвав приявних постанням і хвилиною мовчанки вшанувати пам'ять померлих членів хору: бл. п. маестра Осипа Стецуру, п-і Л. Крамар і колишнього дириґента хору проф. Цісика.

Уступаючий голова виголосив вичерпний звіт з діяльности хору напротязі останніх двох років. Рома Шуган відчитала протокол попередніх загальних зборів взірцево виготовлений інж. Зеновієм Ґлов'яком. Скарбник хору мґр Волод. Маґоцький звітував справу фінансів хору, а господар Роман Кушнір зреферував фінансовий стан хору (партитури, ноти, устаткування домівки тощо).

Від Контрольної комісії звітував д-р Богдан Бабій, який підкреслив значення ведення хору уступаючим головою і управою та поставив внесення на уділення абсолюторії уступаючій управі з признанням.

По заслуханню звітів відбулася широка дискусія, в якій брали участь майже всі учасники загальних зборів. Вона обіймала різні проблеми хору, зосереджуючись головно над браком нового молодого доросту, над програмою, яку о. дириґент бажає прочистити від всяких чужих впливів, та як звичайно над нерівною фреквенцією хористів на пробах. Хор відбуває тільки одну пробу тижнево, в неділю о год. 10.30 ранку, після чого без передишки переходить до церкви св. Юра співати духовний концерт під час 12-ки. Буває досить часто, що хористки - господині не встигають справитися в неділю вранці з хатньою роботою, щоб прийти точно на пробу, а коли до того ще в суботу була якась забава, то й інші члени хору приходять з опізненням... З цього приводу хор вислухує не раз гіркі слова від о. дириґента.

В дискусії порушувано мову пісень, яка при престолі в церкві св. Юра є чистою українською та ще не є вповні такою в музичних творах, що їх має хор до розпорядимости в своїй бібліотеці, бо як відомо, визначні наші композитори церковної музики творили музику до мови церковнослов'янської. Хор має теж близьке завдання підготовити відповідний репертуар для концерту - виступу під час благословення нової церкви св. Юра в Ню Йорку. В дискусії порушувано також справи нашої церкви взагалі, що знайшло свій вияв у схвалених резолюціях.

По вичерпанню дискусії збори уділили уступаючій управі абсолюторію з признанням.

До нової управи ввійшли: голова — інж. Лев Мащак, 1-ий заст. Роман Кушнір (рівночасно господар), 2-ий заст. Рома Шуган, секретар — інж. Зеновій Ґлов'як, скарбник — мґр Волод. Маґоцький і члени — Я. Білик, Ю. Копчинська, О. Нагірна. До Контрольної комісії обрано: Любу Артимишин, д-ра Богдана Бабія і Тараса Шумиловича.

На внесок Резолюційної комісії в складі д-ра Б. Бабія, інж. Л. Мащака і Т. Шумиловича загальні збори ухвалили з одушевленням наступні резолюції:

— Загальні збори хору ім. Митр. Андрея Шептицького, при церкві св. Юра в Ню Йорку вітають Блаженнішого Патріярха нашого Кир Йосифа з 85-літтям й бажають йому доброго здоров'я на Многії Літа.

— Загальні збори хору ім. Митр. А. Шептицького в Ню Йорку звертаються до всеч. отців з парохії св. Юра з проханням поминати в церковних служіннях Блаженнішого Патріярха нашого Кир Йосифа Сліпого як Патріярха Помісної Української Католицької Церкви.

Збори закінчено молитвою, яку провів дириґент о. Іван Сембрат, після чого була скромна перекуска приготована панями.

Сл. п. полковник Шелест — Василь Сидор

Полковник Шелест — Василь Сидор.

17-го квітня припадає річниця смерти головного командира УПА-Захід полк. Шелета. Василь Сидор-Шелест, Зев, Сталь, Вишитий, — народився 1911 року на Сокальщині. Від найнижчих кляс гімназії належав до ОУН. У вищих клясах гімназії Сидора покликають до обласного проводу ОН, а в 1946 році — до Крайового Проводу на Північно-Західніх землях України. Василь Сидор покінчив Політехніку у Львові і, покликаний поляками до війська, студіював в старшинській школі польської армії, яку закінчив як один із перших курсантів. Повернувшися з війська, працює в ОУН як військовий референт Крайового Проводу на ПЗУЗ. На цьому пості в 1937 році організує бойову групу ,,Вовків'', зложену з військових членів ОУН, які мали би протиставитися польському теророві. Осінню того року Сидор організує другу групу ,,Вовків''; з ,,Вовків'' в 1939 році постала Поліська Січ, яка в 1940 році збройно виступила проти московської окупації України. В грудні 1940 року Сидора кличе Шухевич з України до Кракова, де Сидор викладає на курсі для старшин. В 1941 році Сидора покликають (в час Другого Великого Збору) до Головного Проводу ОУН. Весною 1942 року Сидора висилає тодішній шеф військового штабу ОУН — Дмитро Грицай — на Волинь для організації УПА. Сидор організує перші два відділи під проводом Сергія Качинського — Остапа та Перегійняка-Довбенка. Вкоротці Сидор організує дальші відділи УПА. І так. літом 1942 року вже існували відділи: Остапа, Довбенка, Дороша, Крука і Ґонти на загальну кількість понад 600 вояків. При кінці 1942 року УПА-Волинь начисляла близько 2,000 вояків. З наказу ОУН командування УПА-Волинь перебрав провідник ОУН на ПЗУЗ Роман Клячківський-Клим Савур, а Сидор був першим шефом штабу УПА-Волинь під псевдом Зов. Тут Сидор організує першу старшинську школу УПА під проводом пор. Гориня, а згодом другу школу УПА під проводом хор. Поля. Весною 1943 року Сидор передає пост шефа штабу УПА-Волинь полк. Ступницькому, а сам вертається до Галичини і реорганізує УНС на УПА-Захід, сам був іменований Шухевичом на пост Головного Командира УПА-З. В 1944 році УПА-Захід досягала 40,000 вояків. Сидор частину цих вояків демобілізує, при тому розпустивши деяких провідних членів ОУН для нових доручень, а в УПА залишає коло 12,000 найкраще вишколених відданих вояків. Які це були вояки — найкраще показалося в час великої бльокади (січень по червень 1946 рр.), бо хоч УПА за цей час мала понад 5,000 вбитих, але нанесла ворогові неймовірні втрати: понад п'ятнадцять і пів тисяч вбитих і сорок сім тисяч поранених, в тому генерал Москаленко і 62 полковники вбитими, — і це при перевазі 40 проти одного, бо у самій Іванофранківській області брало участь в боях 240,000 війська НКВД (це з актів-архіву Москаленка). Полковник Шелест вславився на рідних землях і не тільки на рідних землях) як один із найкращих полководців, найбільших героїв, неперевершений провідник, бо під його проводом УПА проіснувала аж до його героїчної смерти. Під проводом командира Шелеста вояки УПА в нелюдських зусиллях доказали велич українського народу, посвяту українського юнацтва та любов до волі нашого народу. Полковник Шелест був Головним Командиром УПА-Захід, заступником генерала Чупринки, Крайовим Провідником Карпатського Краю, Генеральним суддею ОУН, псевда — Шелест, Зов, Вишитий, Сталь. Василь Сидор — Шелест — загинув, як герой, в бою 17-го квітня 1949 року в неділю вранці над річкою Лімницею, недалеко села Ясень, разом з 14-літнім Зенком, проти переважаючої сили НКВД-истів. Поруч Шухевича, Сидор є одним із найвидатніших борців в новітній Україні. У 35-ту річницю повстання УПА згадаймо того, хто був першим організатором УПА, хто віддав своїх рідних та своє життя за волю українського народу, за нас.

Мак

До З'їзду бувших студентів Ґрацу та Леобену

Цією статею доповнюються інформації надруковані 3-го лист. м.р. у ,,Свободі'', пера д-ра Миколи Чировського п.н. ,,Про місто Ґрац і Українських Студентів в Ґрацу та Леобені''. Шановний автор (він також голова Комітету для З'їзду Ґрацерів) у своїй гарній, чутливій статті подав цінні інформації про діяльність Українського Студентського Т-ва ,,Січ'', що було засноване ще 1895-го року до 1945-го року, себто у цьому році д-р Чировський залишив Ґрац. Цей рік був роком капітуляції воюючої на всі фронти Німеччини, а в наступному, себто 1946-му почався наплив до Ґрацу великої кількости молодих українських студентів, у тому багато бувших дивізийників, до яких також належить автор цього допису. З цим новим напливом розпочалась нова післявоєнна фаза українського студентського життя у цьому гарному привітному австрійському місті, розположеному на зелених узгір'ях мальовничого Штаєрмарку. Зимою, ці узгір'я вдягались у чудові сніжносині шати...

Розуміється, що з приходом нових студентів оживилась діяльність Українського Студентського Т-ва ,,Січ''. Нові погляди (післявоєнні), нові політичні течії та кличі, змішання збігом післявоєнних обставин українських молодих студентів із усіх земель поневоленої ,,Східньої'', ,,Західньої'' чи також і ,,Південної'' (Буковина, Словаччина) України мали очевидний вплив на почування взаємного співжиття та пізнання себе. Головною базою того українського співжиття було Т-во ,,Січ'', Управа якого поза дуже малими, майже унікальними, випадками завжди втішалась довір'ям та повагою не тільки самих українських студентів але й їхніх батьків та родичів, які щиро і віддано завжди це Товариство підтримували. І так від 1945-го Т-во ,,Січ'' очолювали: Т. Грегорчак — 1945, М. Середович — 1946, М. Викрикач — 1947, Т.Грегорчак — 1947, І.Турянський — 1948, М.Гнатик — 1949, Т. Тодосійчук — 1950, Микола Куриляк — 1950 (помер у Чікаго), М. Татарко — 1950-53, Л.Мізь — 1953, Леся Мельник — 1954. Від 1955-го до 1975р. з огляду на мінімальне число членів (5), і лиш щоб задержати Т-во при житті, його головами були: д-р Андрій Пшивий і Ліда Здоровець. У цьому академічному році головою є Михайло (Міша) Машовець. Вершок діяльности та активности українського студентства в Ґрацу був у роках 1946-1949. Тоді у ,,Січі'' зареєструвалось понад 250 студентів. Переважаюча більшість це були серйозні молоді люди, які вповні здавали собі справу з ваги студій одного з найкращих европейських університетів чи Високої Технічної Школи. Ці обидва високошкільні заведення випустили, як своїх ґрадуантів вісьмох учених, які отримали нагороди Нобля з фізики, фармакології, хемії, медицини, психології звірів. Ми, бувші студенти Ґрацу, з гордістю можемо ствердити, що багато наших колеґ, сьогодні є добрими професіоналістами і займають гарні відповідальні становища. Кому не пощастило із-за обставин закінчити студії, мають також респектовані посади у галузях, споріднених до їхніх колишніх студій. Багато з цих бувших студентів уділяються у нашому суспільно-громадському житті. Сьогодні вони в силі віку, добре вже опанували мову у нових країнах поселення, а координуючи свою професійну освіту з Ґрацу разом з методами наук нових країн поселення, деколи, і перевищують своїх ,,колеґ по фаху''.

Д-р Чировський у своїх статтях досить детально згадав про підготову З'їзду бувших ,,Ґрацерів'' на розположеній у Кетскилських горах Союзівці, який має відбутись 24-25 вересня цього року. Подаємо також до відома, що 19-го лютого в Ірвінгтоні відбулися ширші сходини ,,Ґрацерів'' для підготови цього ж З'їзду. Оформлено вже остаточну Управу, яку очолив д-р М.Чировський. Заступник голови — інж. Л. Калинич, секретар — д-р І.Ільницька (Мак), скарбник — п-ні Л.Лапичак, організаційний референт — інж. І.Турянський. Замовлено оркестру ,,Няка'' - Гірняка (а він дуже добре пам'ятає давні-кохані австрійські шлягери). Мистецьку програму устійниться. Задумується спровадити сюди на З'їзд пропам'ятну книгу ,,Січі'', можливо разом з теперішнім головою Михайлом (Мішою) Машовцем. На такий ,,шпас'' потрібно фондів (кількасот долярів), тому Підготовчий комітет закликає бувших колеґів присилати добровільні датки на покриття коштів пов'язаних з цим З'їздом.

Прохаємо не прочитувати цієї нашої фрази зі закликом добровільних податків лише ,,поверховно'', а відтак забути її, але просимо щедро відгукнутись та висилати чеки на адресу:

висилати чеки на адресу: Dr. M. Chyrovskyj, 7 Madison Ave., Maplewood, N.J. 07040.

Бо, якщо ми самі цього усього не зфінансуємо, ніхто нам не допоможе і З'їзд не пройде з таким успіхом, з яким ми хотіли б щоб він пройшов. Дуже кооперує з нами інж. Ростислав Хомин, який живе ще далі у ,,нашому'' Ґрацу. Він погодився виготовити півгодинний кольоровий фільм про Ґрац та вибити певну кількість відзнак ,,Січі'' (проєкту інж. Р.Хомина) і переслати їх для учасників нашого З'їзду. Як передше вже згадано, усе це пов'язане з коштами, тому просимо прикласти до цього належне зрозуміння. Передбачується також роздачу почесних грамот деяким Ґрацерським сеньйорам. Підготовчий комітет сконтактувавсь з бувшими нашими ґрацерами, розкиненими сьогодні по усіх п'ятьох континетах, так що справа набрала серйозного розгону. Чи вдасться ефективність цього розгону вдержати, це у дуже великій мірі залежатиме від Вас дорогі колеґи, від Вашої підтримки та кооперації. Чудове місто Ґрац згадується сьогодні з перспективи часу як колиску прегарних юних літ! Хочеться обов'язково звернути увагу і пригадати так повчаючу елеґантність поведінки старших ґрацерських професорів до нас молодих студентів, дуже часто з титулом ,,гер колеґе'', який то титул у цих молодих літах так імпонував та розбудовував на дусі... Можливо що у тодішніх післявоєнних роках матеріяльне життя не було зовсім унормоване, але привітність і ,,ґемютліх'' Ґрацу, прегарна панорама прибраного у розкішні дерева знаменного Шльосберґу озвученого вечірніми мелодіями романтичних шлягерів із Штадтпарк-Кафе, темно-зелене плесо Гільмтайхзее, де ми так часто їздили човном, елеґантно влаштовувані університетські балі, все це зарисувало незабутні спогади у нашій пам'яті, а рівночасно збуджує жаль, що немає такої ,,чародійної палички'', яка хоча на один однісінький день, могла б перекинути нас у минулі літа юности. А може ця ,,чародійна палочка'' таки з'явиться на нашому Великому З'їзді Ґрацерів на Союзівці 24-го та 25-го вересня.

До милого побачення!

Любомир Калинич

Щоб не сумував наш Великдень...

(З нагоди концерту визначних студентів Українського Музичного Інституту Америки)

Весна. Ще не минулося золото форситій, а вже розгорнулися рожеві віти магнолій, а там загорять зелені городи вишневим квіттям і розкішними азаліями. Вся ця божеська краса для цього, щоб не сумував весняний Великдень.

Здається, кожне земське життя окремо святкує свій великодній час. Найкращі і найдостойніші людські хотіння і намагання, коли здійснюються, — це Великдень. Стійка віра в перемогу добра і краси та послідовність у корисній дії одиниць чи збору дають надію святкувати своєрідні великодні дні.

Наша установа, Український Музичний Інститут Америки, якому сповняється 25 років праці у вихованні українського музичного доросту, святкував свій незабутній ,,Великдень'' 19-го травня 1956р., в день першого концерту своїх визначних студентів, бо тоді вперше реалізувалася мрія тих, що нашу установу засновували і творили.

Сімнадцять вибраних, найбільш талановитих і працьовитих студентів принесли свою музику, наче великодню писанку, численно зібраний з Ню Йорку й околиці публіці концерту. Пам'ятна програмка, вкрита світлинами 17-ти молоденьких облич і назвами серйозних музичних творів залишиться назавжди нашим дорогоцінним документом.

З цього часу змінилося багато. Наші ряди жалісно прорідилися. Ми аж надто рано втратили більше, як половину наших кращих музик, — педагогів, композиторів та науковців, яких вичерпуюча, нервова праця та часто незавидні життьові умовини принесли серцеві удари.

Але студенти, що заслуговують на оцінку ,,визначно'' не минулися і не минаються. На зміну першим, прийшли другі, треті і четверті, — що наче весняні квіти яснікть в городі УМІ, щоб не сумував наш Великдень...

За чверть століття наших щирих старань, ці наші вибранці зуміли виказатися у збірних та самостійних концертах, у виступах в радіо і телевізії. Висилані на загальні американські конкурси, вони, як українці не принесли сорому своєму імені, а навпаки, гідно репрезентують нас, як культурну націю, яка відчуває потребу плекання клясичної музики. Хоч наша школа ще й досі без власних приміщень і конечного устаткування, зате її програма і позем навчання зумів зацікавити і заімпонувати неукраїнцям, що стали її учнями. З них найбільш талановиті творять вже третину наших студентів з оцінкою ,,визначно'' і візьмуть участь в цьогорічному концерті. В 1956р., тільки після чотирьох років існування УМІ, наші перші визначні студенти не могли мати в своєму репертуарі цієї кількости українських доброякісних творів, що сьогодні; довгий час послужив ці твори роздобути і вивчити. По роках вкладу праці, з наших найкращих студентів, хай, що в поодиноких випадках, виросли молоді українські музики- професіонали в ділянках концертовій, педагогічній і науковій і стали гордощами нашої еміграції.

Але ж після чверть століття побуту в Америці, змінилася і українська еміграція. На перший концерт наших визначних прибуло добрих кілька соток українського громадянства, що з невдаваним ентузіязмом вітали наших дебютантів у великій авдиторії винайменого ,,джуніор гайскулу'' при евеню ,,В'' в Ню Йорку, а враження і переживання під час концерту відбилися опісля широким відгомоном у пресі.

На жаль, з цього часу дуже змаліло число ,,вірних'', що приходять рікрічно до нашої ,,великодньої святині''. Ми знаємо, що і в цьому році залю Українського Народного Дому в Ірвінгтоні, Н.Дж., де відбудеться 24-го квітня концерт наших визначних студентів, виповнять, мабуть, вибрані люди вищої культури, що знають пошанувати й оцінити так вимогливу працю і вкладені в неї не тижні, чи місяці, а довгі роки додаткового шкільного часу перевантаженої всякими заняттями української молоді. Хоч дохід з концерту призначений на допомогу родинам політв'язнів в Україні, що мало б навчити цих надійних молодих люлей ідейності в їхній майбутній професійній дії, — ми знаємо з якою реакцією навіть нашої інтелігенції ми стрінемося в передпродажу квитків концерту. Та це справа другорядна й справа сумління нашого громадянства.

Для нас найважливіше те, щоб ці наші таланти витривали і не заломилися, щоб уміли в житті відрізнити правдиве музичне мистецтво від аматорщини і халтури і йому саме служити, та щоб зуміли з національною свідомістю, у найглибшому розумінні цього слова, увійти у найбільш вибагливий музичний світ.

Галя Клим

Пресовий референт УМІ

Індіра Ґанді бере відповідальність за поразку у виборах

Ню Делі. — Колишня прем'єр-міністер Індії пані Індіра Ґанді, виступаючи на зібранні Конґресової партії, заявила, що вона бере на себе повну відповідальність за поразку партії у виборах, які відбулися минулого місяця. ,,Як відповідальна за керівництво державою, — заявила пані Ґанді, — я перебираю на себе повну відповідальність за цю поразку". Екзекутивні члени Конґресової партії, зібравшись на перші повиборчі наради, метою яких було підсумувати добрі і злі потягнення керівництва партії у передвиборчій кампанії, прийняли з полегшенням заяву Індіри Ґанді тому, що в партії назрівав розкол і спочатку нарад говорилося, що колишня прем'єр нетощо не бажає взяти на себе відповідальности, але навіть немає наміру взяти участи в нарадах Центрального Комітету Конґресової партії.Ліва фракція тієї партії ввесь час обвинувачує особисто пані Ґанді і її найближчих прихильників, що вони своєю поведінкою і уведенням антигуманних законів та ув'язненням провідних членів інших політичних партій довели Конґресову партію до теперішнього стану.

Філядельфійський ,,Прометей'' співає...

Властиво, наголовок цього допису повинен би звучати ,,Філядельфійський ,,Прометей'' співатиме, бо його гостинні виступи відбудуться щойно в суботу 23-го квітня, року Божого 1977, в Торонті та чергового дня 24-го квітня в Сиракюзах. Але не в наголовку справа.

Багато із нас привикло вже до модерного, може й дещо вигіднішого способу сприймання музично-вокального надхнення. Декого, наприклад, цілком задовольняє патефонна платівка, домашня телевізія, або ,,традиційне'' відвідування місцевих кінотеатрів. Але повірте, шановні читачі, це не дасть тієї душевної насолоди, як особиста участь на концерті доброго хору, де виконавці вливають вам у серця п'янкого чару мелодій нашої незрівняної красуні — рідної української пісні...

Та повернімось до ,,Прометея''. Зрештою, кому ж цей хор не є відомий?...Але не завадить розповісти про нього ,,значала'', зокрема тим, що зустрінуться з ним уперше. А ось вам, шановні читачі, маленька силюета чоловічого хору з міста братньої любови Філядельфії, ,,Прометея'':

Хор складається з 50 здисциплінованих чоловіків, між якими переважає молодь, що рекрутується з Пласту, СУМу, ОДУМу та наших студентських організацій. Цікаво буде завважити, що більше як одну п'яту членів хору становлять т.зв. ,,старі еміґранти'', цебто народжені вже тут українці, деякі із них навіть з третього покоління, аякже!...В складі хору є люди різного звання і професій, від робітників до лікарів...Але варто б вам приглянутись, яке між ними товариське співжиття і дружні взаємовідносини, а це у наших еміґраційних обставинах є річчю унікальною гідною до наслідування!...

Диригент хору — маестро Михайло Длябога, це уродженець нашої зеленої Лемківщини, який провів свою юність у повоєнній людовій Польщі. Переїхавши з батьками до ЗСА, закінчив Вест Мінстер коледж в Принстовні, Н.Дж., студіюючи там композицію і дириґентуру. Тепер він приготовляється інтенсивно до осягнення докторату на Філядельфійському Темпл університеті. Вже від ряду літ він є професором музикології на Менор Джуніор коледжі в Дженкінтовні, Па. Для наших ,,канадців'' буде приємно довідатись, що дружиною маестра Длябсги є симпатична Віра Івашко з Торонта, колишня співачка славного жіночого квартету ,,Верховина''.

Михайло Длябога має вроджений талант не тільки знаменитого дириґента, він теж посідає особливі прикмети вміння скорого нав'язання контакту з публікою під час концерту та вміє захопити її своєю скромністю і свобідною поведінкою на сцені. Він дуже часто насторожує слухачів своєю, не раз дуже оригінальною інтерпретацією поодиноких пісень, іншою динамічно як ми звикли передтим чути. Хор розуміє і виконує вміло кожний музичний рух свого дириґента, що у висліді перетворюється в гармонійну симфонію людських голосів, яка зворушує до глибини навіть найбільш вибагливого критика і приневолює його бути ,,справедливим суддею'' при фаховій оцінці вокального вміння ,,Прометея''.

Акомпаньяторкою хору є талановита піяністка Галя Мазурок. Недавно писав ,,Лис Микита'', що філядельфійським ,,Прометеєм'' дириґує Длябога, але всіми ними разом кермує панна Галя. Це зовсім слушна заввага. Її знаменитий акомпаньямент, бистроумна орієнтація і спокій під час виступу на концерті, дуже багато допомагає співакам при виконуванні не раз дуже складних музичних інтервалів та ритмічних переходів.

Репертуар хору численний, багатий і різноманітний. Він нараховує понад 100 пісень визначних українських і чужинецьких композиторів. Між ними є і церковні, і клясичні, і оперові твори, не раз рідко виконувані нашими хорами. Варто згадати, що ,,Прометей'' диспонує кількома високоякісними солістами, які прикрашують виступи хору своїми добре вишколеними голосами. Головою хору є Микола Касіян, відомий у Філядельфії спортово-громадський діяч. Крім своєї професії він теж і ліцензований суддя в американських футбольних лігах Філядельфійської округи.

Неможливо буде тут перерахувати всіх виступів хору ,,Прометей''. Але здається не має на мапі східньої і середньої частини ЗСА ні одного більшого українського осередку, де не гостив би зі своїм концертом ,,Прометей'', не згадуючи вже про його численні виступи серед чужинецької публіки, переважно на більших американських університетах. В Канаді він гостюватиме вже вдруге.

Хор ,,Прометей'' це ще відносно молода наша мистецька одиниця так під оглядом свого існування, як теж і віку своїх співаків. Але тут годиться відмітити одну з його особливих цих, а це безмежну любов його членів-хористів до рідної пісні, а що найважливіше, їхню тривку наставу стояти завжди лицем до України і бажання пропагувати не тільки серед українців, але й інакшенаціональної публіки красу українського хорового мистецтва і століттями виплекану українську національну культуру.

Немає, отже, сумніву, що наша громада в Торонті й Сиракюзах розуміє добре ці шляхетні наміри і завдання ,,Прометея'' і прийме його гостинний у них виступ з такою увагою і теплом, як Філядельфійці приймають у себе наші приїжджі мистецькі ансамблі. З таким наставленням і вірою в хор ,,Прометей'' вибирається у це коротке концертове турне, на крилах рідної пісні...

О.Білик

Приємна зустріч

Від кількох уже років обидва існуючі в Боффало Відділи ,,Союзу Українок'' (49 і 97-ий) — очолювані тепер Анною Макух і Мартою Стасюк — влаштовують перед Великоднем милу імпрезу, що одержала назву ,,Великодня зустріч''. Хоч ,,Великодні зустрічі'' мають в загальному подібний характер, то кожна з них є по-своєму притягаючою, кожна з них має свій чар — так, як притаманним своїм чаром визначається кожний Великдень...

Не можна однак сказати, що програми ,,Великодніх зустрічей'' є зовсім таки тотожні. Ні! Мистецькі частини зажди бувають різні, а конкурси пасок, які входять у програми ,,Великодніх зустрічей'', хоч і проходять за подібною процедурою, мають свою власну атрактивну силу. Адже ж на столах появляється все нове печиво, часто появляються і нові особи, які те печиво підготовляють, а перед усіми учасниками імпрези кожного разу виринає нелегке завдання: вирішити, котра паска найкраща.

Цьогорічну ,,Великодню зустріч'', що відбулася у квітну неділю, дня 3-го квітня — відкрила Наталка Рубич. У її руках спочивало також і ведення програми. На програму склалися: висвітлення двох фільмів (про вишивки і про писанки), виступ місцевої української студентської танцювальної групи, веселий скетч у виконанні пань з 97-го Відділу, конкурс пасок. Фільм про вишивку походить з України, а другий — про писанку був виготовлений в ЗСА. Оформив його Марко Перейма. Велику несподіванку для публіки зробили студенти своїм виступом, радше не самим виступом, бо всі про виступ знали, але своїм чудовим виконанням танцю. Члени гуртка повнотою заслужили собі на признання також і цією дорогою. Їх прізвища: Дмитріюк Зіна, Дмитріюк Наталка, Гаврилюк Діяна, Гаврилюк Уляна, Ляшевич Рома, Потієнко Оленка, Стасюк Діяна, Стасюк Христина; Борачок Олег, Пришляк Андрій, Шишка Степан, Яремко Іван. Скетч можна б було назвати ,,Великодній стіл''. Перед публікою появлялися одна за одною пані, які за допомогою відповідних масок представляли поодинокі присмаки великоднього сніданку. Була там і розкішна паска (Марія Іскало), і смачна ковбаса з місцевої української крамниці ,,РС'' — (Наталка Самотовка-Леван), і навіть ціле порося (Марта Стасюк), і — очевидно — хрін (Олена Коритник). За декорацію стола додатково послужили ще три писанки: Ірина Бурда, Оксана Михаськів, Надія Пікас. Акту ,,свячення'' доконала Олена Морозевич. ,,Посвятила'' вона не тільки ,,великодній стіл'', але й публіку, бажаючи всім веселих свят. П-ні Морозевич дала доказ, що жінки так само справно можуть володіти кропилом, як і чоловіки. Маски для скетчу оформила п—і Надія Пікас.

У висліді конкурсу нагороджено три паски. Першу нагороду дістала паска Еви Ковтало, другу — паска Марії Мандзій, третю — паска Олени Хомин. Нагороди були очевидно тільки символічні.

Деякі фрагменти ,,Великодньої зустрічі'' були схоплені репортером телевізійної станції ч.2 — так, що згодом можна було ці фрагменти оглядати на екранах телевізорів. Триваліше зафіксував імпрезу Мар'ян Борачок своїм фотоапаратом. Він напевно виготує відповідний альбом, як це бувало вже не раз.

Під кінець імпрези пані з обидвох Відділів угощали приявних на імпрезі гостей кавою (чи чаєм) і солодким. Крім того гості мали змогу придбати собі щось із добірного печива.

,,Великодня зустріч'' — подібно, як і попередніми роками — притягнула велику кількість людей — між ними й чимало молодих подруж. Були й діти. На дітей велике враження мусів був зробити виступ танцювального гуртка, бо по закінченні програми діти виходили на підвищення і наслідували танцюристів, пробуючи навіть ,,йти в присюди''.

Мих. Лоза

Детройт у пошану Патріярха Йосифа

Детройт, Міч. (В.К.) — На Ширшій Нараді церковних і громадських установ, що відбулися 8-го березня ц.р., оформлено Ювілейний Комітет для відзначення 85-річчя єрейських свячень Блаженнішого Йосифа, Патріярха Помісної Української Католицької Церкви.

До Почесного Комітету запрошено всіх оо. парохів католицьких парафій Метрополії Детройту.

Діловий Комітет складається з Президії і трьох комісій. Д-р Володимир Прокопович — голова, мгр Рома Дигдало, інж. Богдан Федорак і інж. Богдан Петріна — містоголови, Євген Василина — секретар, Зенон Василькевич — скарбник.

Д-р Богдан Лончина — голова Програмової комісії, Володимир Гупалівський — Фінансової, інж. Василь Колодчин — Пресово-інформаційної.

До Контрольної комісії увійшли: Анастазія Біловус, Адріян Блюй, Любомир Кльось, Іван Лотоцький і Петро Рогатинський.

Ювілейні відзначення запляновано на неділю, 16-го жовтня 1977, завершенням яких буде Святочний Концерт у залі Фіцґералд гайскул у Ворен, Міч.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

УНСоюзу!

Вечір на пошану Миколи Понеділка

Літературно-Мистецький Клюб в Ню Йорку, Об'єднання Українських Письменників „Слово" і 64-ий Відділ Союзу Українок Америки — спільно пошанували пам'ять письменника Миколи Понеділка у першу річницю його смерти на вечорі в п'ятницю, 4-го лютого 1977 р. в домівці Клюбу в Ню Йорку.

Авторами вечора були: Калина Чічка-Андрієнко, Христя Карпевич, Уляна Любович, Оксана Щурова, Іван Керницький і Степан Крижанівський.

Голова Клюбу інж. Іван Жуковський, відкриваючи вечір, привітав авторів і численних гостей, що прибули віддати пошану передчасно померлому, загально любленому письменникові, і попросив ставнням з місць і доброю згадкою віддати поклін тіням Покійного.

Вечором провадила ред. Любович, що у своєму слові насвітлила особовість Покійного як письменника, благородну людину і великого українського патріота, що безмежно любив свою Україну, а ця любов і туга були йому надхненням у письменницькій діяльності. Любив поважну музику, зокрема музику Баха, любив кінотеатр, захоплюючись доброю грою акторів, старався бути все чимось зайнятим — утікаючи від своєї самоти. Працюючи над своїми письменницькими творами, не появлявся між людьми й довший час тоді вилучував телефон, щоби ніхто не міг йому перешкодити перенести на папір свої думки, свої почування, свою візію того, про що писав. Не раз співав журливу пісню „Журо ж моя, журо". Пишучи свої сміховинки „крізь сльози" — боровся зі своїм смутком, що налягав на душу за втраченою Батьківщиною. Справді передчасно скінчився його життьовий шлях, і це велика втрата для нашого письменства.

Опісля маестро Терен-Юськів з платівки, награної Покійним, вибрав його „Слово" на святочнім відкритті мистецької виставки Едварда Козака в Гантері під назвою „Едвардові Козакові". Приявні гості з правдивим зворушенням вислухали цього „Слова" — здавалось, живий письменник приявний на залі промовляє...

З дуже милим і сердечним спогадом про Миколу Понеділка виступила п-і Оксана Щурова, що довший час працювала з Покійним письменником у великій книгарні, характеризуючи його як дуже доброго товариша в праці, якого всі любили і відносились з великою симпатією за лагідну вдачу і всі добрі прикмети характеру.

У другій частині вечора маестро Крижанівський відчитав недрукований спогад письменника під заг. „Чорні промені", тематика — примус колгоспів. Цей спогад увійде у збірку творів Покійного, що його приготовляє одне видавництво в Канаді. Опісля він відчитав в поетичній формі написаний поетесою Зоєю Когут посмертний поклін Миколі Понеділкові з далекої Австралії.

З черги п-і Христя Карпевич при фортепіяновім акомпаньяменті проф. Чічки-Андрієнко відспівала пісні: „Минули літа молодії" Нижанковського, „Нагадай, бандуро" Г.Китастого і „Фінале" Д. Січинського. Приявні дуже тепло зустріли співачку, як рівнож знаменитий фортепіяновий акомпаньямент, дякуючи обидвом паням за їхній музичний вклад для прикрашення вечора.

Наприкінці вечора друг Покійного ред. Керницький-Ікер відчитав гарний спогад про довгий час дружби і спільних виступів тут і в Канаді, що так передчасно покінчилися з його відходом із цього світу.

Закриваючи вечір, ред. Уляна Любович подякувала всім авторам вечора і приявним гостям за участь в пошануванні пам'яті письменника Миколи Понеділка.

Б. Б.

ПРОФ. Д-Р ЯРОСЛАВ ПАДОХ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

хвал, Іван Кальмук, Теодор Миник та Іван Романюк.

Вшанувавши померлих, збори вибрали Комісії в складі:

Номінаційна: проф. д-р Роман Осінчук, проф. д-р Микола Чировський, проф. д-р Петро Гой, проф. д-р Євген Федоренко, д-р Олександер Соколишин, проф. д-р Роман Андрушків та проф. д-р Володимир Стойко.

Резолюційна: проф. д-р Осип Андрушків, проф. д-р Ярослав Падох, проф. д-р Микола Богатюк, проф. д-р Іван Головінський, д-р Василь Верган (секретар) і ред. Антін Драган (голова).

Звіти і дебати

Всі учасники нарад уже на деякий час перед зборами одержали дбайливо приготований і надрукований на 122 сторінках машинопису детальний звіт із стану та діяльности Т-ва, його секцій та груп, як і поодиноких членів. Написані звіти доповнили чи коментували особисто голова проф. д-р Осип Андрушків та науковий секретар проф. д-р Микола Чировський.

За Контрольну комісію звітували її голова проф. д-р Роман Осінчук та секретар д-р Нестерчук, ствердивши правильність усього діловодства та запропонувавши абсолюторію уступаючій Управі.

В дебатах, крім згаданих уже головних проблем — стану і можливостей та потреб вільної української науки в обличчі положення в Україні, багато уваги віддано таким справам, як заплановане та здійснюване вже англомовне видання великої Історії України М. Грушевського, участь українських науковців в американських та міжнародних наукових з'їздах, співпраця українських наукових установ та науковців у вільному світі, науковий доріст та ряд інших справ і проблем, дебату над якими продовжувано також під час плянування праці в новій каденції.

Під час дебат д-р Богдан Ф. Корчмарик зокрема обстоював свою акцію проти англомовного видання великої історії України М. Грушевського, обгрунтовуючи таке своє становище критикою тієї Історії.

Після дебат та схвалення абсолюторії, на пропозицію Номінаційної комісії з д-ром Романом Осінчуком, як головою, та д-ром Олександром Соколишиним, обрано нову Управу НТША на нову три-річну каденцію. Повний склад новообраної Управи з проф. д-ром Я. Падохом на чолі подано на іншому місці в цьому числі.

За Верифікаційну комісію, яка працювала в складі: проф. д-р Роман Андрушків, проф. д-р Василь Ленцик та дипл. інж. Роман Кобринський, звітував д-р Андрушків, ствердивши, що в зборах бере участь: 26 дійсних членів із 73 голосами, 11 членів-кореспондентів з 24 голосами та 21 звичайний член з 39 голосами, разом усіх 58 членів із 136 голосами.

Багато уваги приділили збори також справі бюджету, яку реферував д-р Нестерчук, зокрема пропозиції видатків на публікації, доповнення та влаштування бібліотеки, придбання нових приміщень тощо.

Перед закінченням нарад збори однодушно схвалили запропоновані Резолюційною комісією загальні резолюції, повний текст яких надрукований на іншому місці в цьому числі.

На закінчення нарад виголосив своє програмове слово, повний текст якого надрукований в цьому числі, новообраний голова д-р Ярослав Падох, згадавши раніше про привітання, яке наспіло від проф. д-ра Юрія Фединського та про 70-ліття заступника предсідника зборів проф. д-ра Юрія Старосольського.

Закінчив наради коротким словом та, зокрема подякою предсідникові зборів ред. Іванові Кедринові-Рудницькому за вміле переведення нарад, проф. д-р Юрій Старосольський, а о. проф. д-р Мелетій Войнар провів кінцеву молитву.

Ділимося сумною вісткою з Членами Клюбу „Круглого Стола" й Українським Громадянством, що несподівано й передчасно помер Голова Клюбу „Круглого Стола"

Д-р ВСЕВОЛОД ГОЛУБНИЧИЙ

визначний український науковець-економіст, громадський і політичний діяч.

ПОХОРОН відбувся в середу, 13-го квітня 1977 р. з похоронного заведення Петра Яреми і похований на Українському Православному Цвинтарі у Бавнд Бруку, Н. Дж.

•

Горем прибитій Родині висловлюємо наше глибоке співчуття.

УПРАВА КЛЮБУ „КРУГЛОГО СТОЛА"

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої і Незабутньої Союзянки

бл. п. Стефанії Карапінки

зложили на Стипендійний Фонд 28-го Відділу СУА:

по 50 дол. — Василь Трачук;
по 25 дол. — Українська Гетьманська Організація;
по 20 дол. — Марія і Павло Гарматії, Адам і Марія Гординські, Олександра і Микола Терлецькі;
по 15 дол. — Дарія і Роман Столярчуки;
по 10 дол. — Ольга і Михайло Бодляки, Іван і Леонтина Боднаруки, Андрій і Наталія Іванів, Роман і Зиновія Ковальські, Прокіп Матійців, Тарас Пастушенко, Люба і Роман Раковські, Наталія Чапленко;
по 5 дол. — Євгенія Леськів, Василь Манько, Ірина Небелюк, Любов Савойка, Тарас Станько, Ольга Цар.

Разом	260 дол.
Попередньо проголошено:	1,205 дол.
Разом складено	1,465 дол.

•

Родині Покійної висловлюємо глибоке співчуття.

ЗА НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

на бігу із-за браку часу такі, по моєму, найважливіші:

а) упорядкування й видатна розбудова бібліотеки;

б) постійне систематичне й періодичне видавання основного сторічного видання нашого товариства „Записок НТШ", зі щонайменше двома книжками щороку;

в) запопадливе намагання, у повному порозумінні з іншими науковими установами, поставлення україномовного наукового журналу, конечного для об'єднання українських науковців у вільному світі;

г) стимульовання й допомога в активній науковій праці (і продукції) дійсних членів і членів-кореспондентів та її поглиблення шляхом читання й обговорювання праць на обов'язкових, періодичних засіданнях відповідних комісій;

г) забезпечення тяглости праці шляхом плянового розшуку й притягнення до НТШ доросту й заохоти до наукових студій та дослідів у всіх ділянках українознавства, зокрема в ділянках заборонених, легковажених та свідомо вульгаризованих в сучасній Україні;

д) утворення тривалого варстату наукової праці для українських науковців, шляхом придбання і відповідного влаштування власного дому, практичного й репрезентативного, бібліотеки, студійних і конференційних заль;

е) забезпечення тривалости нукової праці та видавничої діяльности, шляхом утворення й відповідно інвестованого фонду, з відсотків й допомоги громадянства з якого можна б покривати поточні витрати НТШ.

Окремим пріорітетом слід уважати розбудову зовнішніх зв'язків, передовсім шляхом: а) членства НТШ у всіх важливіших славістичних установах та б) постійної участи представників НТШ на всіх важливіших крайових і міжнародних історичних конференціях.

А над усіми цими далеко неповно підміченими пріорітетами наших завдань і праці панує свідомість спільна нам усім, зібраним на ювілейних, десятих загальних зборах Наукового Товариства ім. Шевченка в Америці, що в наш жорстокий час, коли теперішній окупант України повів „рішательний бой" за її тотальне знищення, фізичне й духове, забороняючи не лише, як його царський попередник, уживання української мови в письмі, але і саме існування тієї мови та народу, який її утворив і вживає, нашим історичним завданням є побудувати на цій вільній американській землі новий український п'ємонт і вдержати його до щасливого часу, коли наново й вже тривало відроджена українська держава перебере журбу за долю нашого народу та його культуру.

Резолюції X Загальних Зборів...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

українська наука на поселеннях тільки при максимальному власному розвиткові та при повній мобілізації і консолідації всіх своїх сил і ресурсів, як і в найтіснішому зв'язку та найтіснішій співпраці з наукою та науковцями всіх вільних країн світу.

Мавши все це на увазі, РІШАЄМО І ПОСТАНОВЛЯЄМО:

1. Висловити наш братній привіт та подив усім працівникам української науки на Батьківщині, які в найтрудніших обставинах та мимо всіх шикан, переслідувань та перешкод з боку ворога-окупанта, включно з беззаконними арештами та запроторюваннями на довгі роки до в'язниць, каторожних таборів та психіятричних закладів, продовжують зберігати, розвивати та збагачувати новими вартостями і досягненнями українську науку;

2. Висловити сердечний привіт братнім Товариствам ім. Шевченка та їх проводам і членству в Европі, Канаді і Австралії, як і проводам і членствам Української Вільної Академії Наук, Українського Вільного Університету, Українського Католицького Університету, Гарвардського Українського Наукового Центру, Канадського Інституту Українських Студій та всім іншим установам і особам, які творять, плекають і розвивають вільну українську науку та збагачують нею вселюдську наукову скарбницю;

3. Мавши на увазі нищівний похід ворога-окупанта проти української науки та її творців і працівників на Батьківщині, використовування тим ворогом його лже-науки в цьому поході, та завдання, можливості і потреби вільної української науки в боротьбі проти того ворожого походу, закликаємо і доручаємо новообраній Управі нашого Т-ва продовжувати та поширювати і скріплювати всі потрібні заходи для:

а) посилення наукової діяльности нашого Т-ва та його членів в усіх ділянках науки, і зокрема українознавчій;

б) найтіснішої співпраці з усіми іншими вільними українськими науковими установами, зокрема з братніми Т-вами ім. Шевченка в інших країнах та з Українською Вільною Академією Наук;

в) поширення і скріплення зв'язків та співпраці з американськими та міжнародними науковими установами.

г) В обличчі тієї смертельної загрози для українства, що зависла над українським народом на Батьківщині в обставинах здійснюваної окупантом політики „злиття націй" вжити всіх заходів для заохоти нашого наукового доросту включитися активно в працю наших наукових установ, зокрема і тим більше тепер. Мавши на увазі завдання і потреби вільної української науки та її розвитку, Загальні Збори звертаються з гарячим закликом до українського громадянства та всіх українських установ дати вільній науці та її творцям максимальну моральну і матеріяльну підтримку.

„І ЧОГО ОЦЕ Я ЛЯПАЮ"...

(Продовження зі стор. 2-ої)

У Вояка красива й розумна дружина, завідує дитячим садком. Трійко у них дітей: синові Ігорю 13, в шостий клас ходить, Наді сім, у перший пішла, Світлані — два роки. Напричуд гарні в Андрія Петровича дружина й дітлахи. Живуть вони у просторому, світлому домі — не свій власний, радгоспний, спеціально для директора збудований: як цей поїде — новий поселиться. Добрий дім, шість кімнат, високі стіни, широкі вікна, гарні меблі, килими скрізь на стінах і на підлозі — тут, як і скрізь в нас на Україні по селах і молодих містах, узвичаїлось скидати на порозі черевики, чи сухо на вулиці а чи грязько і до кімнат іти в шкарпетках"...

Далі автор віддає слово своєму героєві, який аналізує слабості совєтської економіки, зокрема її плянування:

„Може, так воно кимось руководящим і планується, бо якось же плануватися повинно. Та мені ввижається, що планування вже й немає, без руля й вітрил мотає по хвилях ту громіздку баркасину. От і врожай 76-го року небачено багатий, а в Америку все-таки послали купців по 7 мільйонів тонн пшенички, а сала в магазинах українського — зась, а на базарі воно 5 карбованців кіло,(себто виходить, я, що маю зарплатню 120 рублів на місяць, працюю за 24 кілосала). От розорали цілину — а сталого врожаю не досягли. От утворили на Дніпрі каскад гідростанцій, зрощення провели — а віз і нині там, не стала колгоспно-радгоспна корівчина краще доїтися. А більше цілини нема. І з ким не балакав, як сам не придивлявсь — підвищення тих лактацій чекати не доводиться.

чи який мудрий еврей при тому губернаторі сидить і вчасно підказує. А плещуть — новий культ, мовляв, зростає-визріває, тільки й чуть про видатного діяча й мудрого ленінця (вже потішаються дотепники, операцію оце йому робитимуть, грудну клітку розсуватимуть, бо ордени нікуди чіплять!), ще його й побатькові, бач, Ілліч — то все пусте. Не бійтеся, людоньки, того культу, не доскочить він культу, не доживе — фізично не доживе. А от хто його місце посяде, як молодший буде (так і тягнеться рука з остраху та з перестороги перехреститися, про минувшину недалеку згадавши — „Не попусти, Господи!" то той може таки й рвоне до культу. В святому письмі сказано; „Не просі кращого царя". Від старої мудрої еврейської матері чув я це не раз; на своїй, на еврейській промовляла і мені так перекладала: „Нє просітє лучшего царя!"

Скінчив Андрій Петрович агрономічний інститут, працював тут-таки в районі неподалік управляючим відділенням радгоспу, сім років тому сюди прислали, до радгоспу імені „Комінтерна". Господарство за розміром середнє, шість тисяч гектарів орної землі, за успіхами-показниками теж в середині дошки, на якій успішність позначена. Багатогалузове господарство — і зернові, і овочеві, і молоко та м'ясо, і птиця. Радгосп глибинний, на околиці району, од шосе, хоч і поганенького, 10 кілометрів, і ті кілометри, як розвезе восени та по весні, то суща біда, тільки трактором та конякою.

[Продовження буде]

НА ПРАВНИЧІЙ СЛУЖБІ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

монографія, — пише проф. Зіле, — є ймовірно найглибшою студією протягом цілого п'ятидесятилітнього періоду (дослідів американського кримінального права). Є це добре удокументована розвідка про вузьке питання із численними відкликами на совєтські коментарі на судові рішення".

Рідко трапляються такі беззастережні похвали рецензентів, зокрема в таких поважних й загально поважних журналах. Цитовані рецензії — це автоматичне введення автора в загально-американський, а то й міжнародний світ науки й до того в чи не найважливіший (не лише з наукових, але і політичних причин) сектор-совєтології. Ці рецензії не тільки приносять честь авторові, але й водночас зобов'язують його й дають змогу включитися в це достойне коло, зокрема тепер, коли кінчиться період його зарібкової неволі, чого йому і українській науці гаряче бажаємо.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ-АРХІВ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

лянок української науки. Відділ філателії видав 19 серій значків, головно на пошану українських діячів чи історичних подій. Музей збирає експонати з думкою, щоби колись поділитися з Україною культурним дорібком еміграції, якому тепер дорога туди замкнена. Треба з великим признанням зазначити, що видавці української преси й книжки ставляться зі зрозумінням до тієї справи і присилають до музею свої видання безплатно. Та й приватні особи оцінюють вартість своєї культурної установи, бо велика більшість експонатів — це їх дари. За це належиться їм велика подяка.

Перед Управою музею стоять дві тяжкі проблеми до розв'язання: Поперше — підшукати нових, молодших співробітників, які могли б заступити тих, які відходять на відпочинок, а подруге — здобути фонди на купно й удержання власного дому. Управа музею вірить, що громадянство допоможе їй розв'язати ті проблеми, піддержить свою культурну установу в міру своїх спроможностей так, щоби можна було гордитися нею.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЧІКАГО, Ілл. Річні загальні збори Б-ва св. Володимира 114 Відд. о год. 12-ій дня в парохіяльній залі св. Володимира при 2250 В. Кортез. На порядку: звіти членів уступаючої Управи і К. Комісії та вибір керуючих органів на 1977 р. Проситься чл. прибути. Якщо на визначений час не явиться приписана статутом кількість чл. збори відбудуться при всякій кількості приявних і будуть правосильні. Після зборів — перекуска. — М. Нікольс-Ткачук, гол., В. Бережан, секр.

ТАРЗАН, Ч. 7740. Клеопатра!!

Милий Боже, Тарзане! Виглядає неначе щось із старовинної історії!...

Ще до того і Клеопатра!! Рятуйте!!!

Це не жадний дух кличе про допомогу!

Позичаю одного з Ваших коней, майоре!